

NAJVIŠE
CRKVENO
PRIZNANJE
KATOLIČKOM
SVJETOVNJAKU
PROF. BELI
GABRIĆU

Papa Ivan Pavao II. 30. ožujka 1990. godine podijelio je prof. BELI GABRIĆU iz Subotice najviše crkveno priznanje, koje Crkva daje zaslužnim katoličkim svjetovnjacima, kao priznanje i nagradu za njihov uzoran život i zaslužan rad na polju duhovne kulture. To je prvo ovakovo priznanje koje je netko dobio u Bačkoj u toku gotovo tisućpetstogodišnjoj povijesti katoličke Crkve u ovim prostorima. Ovo isto priznanje, već je dobio jedan katolički uglednik, bački Hrvat, rođen u Bukinu (danas Mladenovo) dr. Josip Andrić, dugogodišnji glavni urednik Hrvatskog književnog društva sv. Jeronima u Zagrebu.

Profesor Bela Gabrić poznati je naš ponizni i skormni kulturni djelatnik. Svojim radom i spisima učinio je mnogo na području naše kulture i na području vjerskog tiska na hrvatskom jeziku. Od samog početka član je najužeg uredništva našeg lista "Bačko klasje" i kalendara "Subotička Danica", pa se njegovim promaknućem naše uredništvo osjeća odlikovano. Svečana predaja odličja održat će se kasnije, o čemu ćemo vas posebno izvjestiti. Sada pak uredništvo izražava odlikovaniku svoju veliku radost nad ovim uistinu zasluženim priznanjem Crkve i čestita mu. Neka mu ovo najviše odlikovanje Crkve bude priznanje za sve što je do sada velikodušno činio za Crkvu i svoj narod, ali i poticaj da u dobrom zdravlju, bogat velikim znanjem i iskustvom, učini još mnogo lijepoga za Boga i svoju narodnu kulturu, te da narodu odgoji mnogo vrijednih kulturnih djelatnika, kakav je sam bio!

UREDNIŠTVO "BAČKOG KLASJA"
I "SUBOTIČKE DANICE"

Bačko klasje

INSTITUT „IVAN ANTUNOVIĆ“
SUBOTICA
BUNJEVAČKO-ŠOKAČKA
KNJIŽNICA „IVAN KUJUNDŽIĆ“
INSTITUT „IVAN ANTUNOVIĆ“
Br. 1/96 ZP
SUBOTICA
KNJIŽNICA „IVAN KUJUNDŽIĆ“

VJERSKO -- INFORMATIVNI LIST
GOD XX. BR. 57; 15. VI. 1990.
CIJENA: 7 DINARA

SADRŽAJ

Božjim Duhom obnoviti lice zemlje	2
Molimo za duhovna zvanja	3
S papom Ivanom Pavlom II	4
Misli oca Gerarda	6
Reportaža iz Rumunjske	7
Odgoj – djelo ljubavi	10
Zlatna harfa	13
Polivači	14
S Kristom u budućnost	15
Vijesti	18
Pisma čitalaca	21
Kraljice	22
Umro Ivan Vizentaner	24

zkh.org.rs

BOŽJIM DUHOM OBNOVITI LICE ZEMLJE

Sila duhovskoga vjetra koja je tako snažno zapuhala u Srednjoj i Istočnoj Evropi prošle jeseni i odatle se proširila gotovo po cijelom svijetu, zahvatila je i naše prostore i već imamo pred sobom konkretne plodove, slobodnom voljom naroda izabrane predstavnike naroda. Ovi će u duhu demokratskih načela i u duhu volje naroda, započeti graditi iznova jedan novi svijet utemeljen na istini, pravednosti, na poštivanju osobnih prava čovjeka, obitelji i naroda, u duhu kršćanskih tradicija naroda, u istinskoj ljubavi sa svim ljudima bez obzira na nacionalnu, vjersku i društvenu pripadnost. Crkva te procese mora poduprijeti, jer je to njezino konkrentno služenje narodu u kojem je već skoro četrnaest stoljeća ukorijenjena. Ona se svojim hijerarhijskim dijelom neće uplitati u konkrentne zahvate pojedinih političkih stranaka, ali će uvijek upozoravati i zahtijevati poštivanje opće ljudskih normi i moralnih načela, osobito onih koji proizlaze iz Objave, tradicije i nauke Crkve. Od katoličkih svjetovnjaka se pak očekuje da se veoma ozbiljno zauzmu, svaki na svom mjestu i u granicama svojih mogućnosti, za ostvarenje kršćanskih i općeljudskih načela na svim sektorima ljudskog života i djelovanja, kako bi ovaj svijet postao ljudskiji i bolji.

No ti procesi u nekim dijelovima našeg naroda istom sada započinju. Svjedoci smo, da se i u Bačkoj, pa i šire u Vojvodini, počinju formirati razni savezi i političke stranke, koje su si postavile za cilj slobodne, demokratske i višestranačke izbore, na kojima bi narod izrazio svoju volju i dao povjerenje onim strankama koje će najbolje ispuniti njegova iščekivanja na planu poštivanja dostojanstva i prava svake osobe, obitelji i naroda u ovako miješanoj sredini, kao što je ova naša. Veliki je to zadatak. Pred našom Crkvom, koja i u ovom vremenu želi "podvoriti svoj narod" - biti mu na službu, stoji velika zadaća. S jedne strane vjerna svojim načelima, ona svojim hijerarhijskim dijelom, tj. svećenstvom i redovništvom želi ostati izvan stranačkih nadmetanja, jer želi svim ljudima bez razlike na njihova politička uvjerenja, poslužiti svoje vrijednosti; Evanđelje Sakramente i zajedništvo Crkve. No to ne znači da se i ti članovi Crkve ne mogu svojim molitvama, žrtvama i savjetima, uključiti u te svoje demokratizacijske procese i tako podržavati onaj dio Crkve, naše katoličke svjetovnjake, koji su pozvani uključiti se u sve tokove obnove i preobrazbe društva. Katolički svjetovnjaci su dužni s naslova svoga vjerničkog poslanja unijeti u strukturu društva, one vrijednosti od kojih sami žive, a koje im je Crkva posredovala. Riječ je prije svega o osnovnim ljudskim pravima, koja izvire iz same ljudske naravi, zatim prava, koja je Bog zagarantirao svojim pozitivnim odredbama kroz Objavu i posebno kroz deset zapovijedi božjih, kao i prava koja su priznale sve međunarodne organizacije. U našoj sredini mislim da je posebno važno naglasiti ravnopravnost svakog pojedinca, obitelji i naroda, bez obzira na broj i ekonomski značaj svakog pojedinog subjekta. Ta ravnopravnost mora svoj uzor imati u trojstvenom životu samoga Boga, gdje svaka osoba ostaje ono što jest, a sve su dionice jednog i nepodjeljenog božanstva. Svaki narod

mora imati sva prava i razvijati svoj identitet, jer tada će moći stvarati normalni suživot sa drugim narodom.

Kada čovjek ima pred sobom jasnu sliku sadašnje situacije, onda se taj zadatak čini neostvarivim. Objediniti narod, koji gotovo četrdeset godina nije smio ni svoga imena izgovoriti, kojemu su se stalno željeli nabiti kompleksi krivnje za neka zlodjela iz prošlosti. Ovaj je narod gotovo izgubio svoj jezik. Tu je potrebna velika vjera. To je upravo ono sa čime Crkva u ovaj tren želi poslužiti narodu. Želi mu reći, da ni drugi narodi u Evropi nisu bili u boljoj situaciji, dapače, neki su bili još u bezizlaznijoj situaciji (npr. Rumunjska!), pa je Bog pomogao i situacija se iz temelja izmjenila. No to ne znači da smijemo prekrižiti ruke i čekati Božju intervenciju, valja učiniti sve što se u ovaj trenutak može učiniti, uključujući sve rizike i žrtve, ali sa vjerom da je Bog onaj koji i malenima osigurava njihova prava. Vjerovati, da kada se pošteno zauzimamo za opće ljudske vrijednosti, ne samo za svoju osobu, obitelj ili narod, nego za svaku osobu, obitelj i narod, da imamo pravo na posebnu Božju naklonost, jer Bog je jedini osloboditelj čovjeka i svatko tko mu u tom poslu pomaže suraduje s njime. Naša metoda rada mora biti djelotvorna ljubav prema svakom, pa i prema onima koji se protive našim načelima, jer bi smo drukčije izdali svoja osnovna načela, a onda više ne možemo računati s Božjom naklonošću. Ta se ljubav na poseban način mora manifestirati prema svojim sunarodnjacima, koji su drugačijeg uvjerenja, zato svoje programe postaviti što šire, kako bi smo mogli naći zajedničku riječ sa svim dobronamjernim ljudima. Biti svjesni da i kroz taj rad služimo svom vlastitom narodu, a to služenje će biti korisnije što će njegovi nosioci biti ponizniji i svjesniji da su pozvani služiti.

Tako eto Crkva u ovaj povijesni trenutak želi biti na službu svom narodu, svojim konkrentnim smjernicama, duhovnom i moralnom podrškom onim svojim sinovima, koji moraju poduzeti neke konkrentne zadatke u ovoj situaciji, ali ona je nadasve svjesna da je ona poput tkiva koje vezuje sve dijelove našeg narodnog bića u jednu cjelinu i da to nije od juče, nego da tu svoju službu vrši već skoro četrnaest stoljeća u našem narodnom biću, a više od tri stoljeća i ovdje na ovim prostranstvima. Neka nas otajstvo proživljavanja Duha, napuni silom s neba, kako bi smo u ovaj trenutak povijesti ispuniti Božje planove u ovom narodu, ali ispuniti i opravdana nadanja tog istog naroda.

LIK

Ispravke

U prošlom broju "Bačkog klasja" došlo je do dvije važnije pogreške.

1. Na 6. str. u pjesmi "Proslavljeni Kriste" drugi redak treba glasiti "u krilu materije".

2. Članak "Zašto šuti Subotica" na 23. str. krivo je potpisan. Taj dopis stigao je na našu adresu s potpisom "Hrvati koji će uskoro progovoriti", a ne kako smo objavili.

Molimo Vas da uvažite navedene isprike! Hvala!

MOLIMO ZA DUHOVNA ZVANJA

Svi koji smo kršteni, imamo tu sreću da smo po krštenju postali Božji izabranici i Božji poslanici, njegovi svjedoci. Znamo i osvjedočili smo se da je Bog Ljubav, mir i radost. Mi znamo za utjehu i blagoslov oprostjenja u svetoj ispovijedi, za sretne trenutke kada nam se i Isus posvema daruje u svetoj pričesti. Ali, pomislimo li kadkada na to kolikima je ta sreća uskraćena, jer ne poznaju Isusa.

Na svijetu ima preko 5 milijardi ljudi. Od toga nešto preko 1,3 milijarde kršćana, a katolika tek preko 800 miliona.

A Isus je rekao: "Podite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovijedio!" (Mt 28,19 sl.) On želi usrećiti svako srce, biti rođen u svakom srcu, jer je iz ljubavi umro za sve ljude. A kako će oni za njega znati ako za njega nikada nisu čuli, a kako će čuti ako im nitko ne kaže, a kako će im reći ako nije pozvan.

Prema prije spomenutim brojkama vidimo da je "žetva velika, a poslanika malo". Glasnika Radosne vijesti je premalo, jer u današnjem uzburkanom i uznemirenom svijetu, usred buke što nas okružuje, tko čuje njegov tihi poziv: "Podi za mnom!" (Mt 9,9) Zli želi danas iznutra razoriti Crkvu. Njemu je i te kako u interesu da duhovnih zvanja nema, a da one koji su u njemu poljulja, pokvari, smete, da skrenu s puta, da otpadnu od Crkve. Još uvijek su prazna mnoga sjemeništa, bogoslovije, samostani. Njiva Crkve u mnogim krajevima je neobrađena, zapuštena. Danas Crkvi nedostaje pet milijuna novih duhovnih zvanja, svećeničkih, redovničkih, misionarskih.

Svećenički i redovnički poziv je dar Božji, ali mi taj dar možemo i moramo od Boga izmoliti, jer sam Gospodin je rekao: "Molite Gospodara žetve da pošalje radnika u svoju žetvu". Dakle, za ta smo zvanja mi odgovorni, budući da se ona radaju u našoj sredini. U našim obiteljima molitva za duhovna zvanja i njihovu stalnost i vjernost plod je milosti, duboke vjere i poznavanja potreba u

kojima se nalazi današnji svijet, a napose naša Crkva. Nova zvanja budi Bog i danas; mlade čeka Krist - Bog i Čovjek - srcem punim ljubavi, srcem što nadilazi sva srca svijeta. Poduprimo svi mlade ljude da spoznaju Božji poziv i odlučno mu i neopozivo odgovore, da budu poput njega spremni dati i davati život za spas ljudi. Poduprimo ih trpljenjem i molitvom.

o. Marijan Kovačević, OFM

PUT

Na križanju mog života

bilo je mnogo puteva.

I na svakom od njih

znala sam što ću postati.

Tvoj put bio je tajnstven, nepoznat,
ali tako neodoljiv.

Skrivajući se mojim očima

Ti si me zvao!

Pošla sam radoznalo za Tobom.

Na Tvom putu postala sam ono što jesam.

Ti me nisi prevario!

Tvoj poziv je uvijek neodoljiv i nov,
obavijen tajanstvenošću.

Ja radosno hitam za Tobom da Te stignem.

A Ti mi iznova daješ naslutiti

da si tu, sasvim blizu.

U toj tajanstvenoj igri sadržana je sva ljepota
ovoga Puta,

kojim sam jednom pošla
sa križanja života!

s. Blaženka Rudić

S PAPOM IVANOM PAVLOM II.

Budući da je 18. svibnja o.g. papa Ivan Pavao II. proslavio svoj sedamdeseti rođendan, možda bi netko očekivao svečaniji napis o tom prijednom životnom putu sadašnjega pape. Budući da naš list, kao svaki katolički list, prati papinu djelatnost iz broja u broj kako bi s jedne strane informirao svoje čitateljstvo o pothvatima koje sv. Otac čini, kako bi smo ih podržavali molitvom i žrtvom, ali još više, da bi smo i mi sami imali iste osjećaje i nakane koje Papa ima u svom srcu, da bi smo tako stvarali duhovno jedinstvo unutar Crkve, što je bit katolici-teta. Iz jedinstva duha slijedi jedinstvo akcije. Zato je naš izbor iz papine široke djelatnosti uvijek usmjeren na ona područja koja su nam geografski, misaono, ili po problematici bliža, kako bi mogla inicirati i našu djelatnost na tom području, što je i želja i nakana papinih javnih nastupa i sugestija. Događaja u Srednjoj i Istočnoj Evropi i u ovom razdoblju obilježili su papinu djelatnost.

Diplomatski odnosi sa Sovjetskim Savezom i Rumunjskom

Sređivanje odnosa između sv. Stolice i pojedinih država Istočne Evrope koje je započelo poslije "revolucije svijeca" se nastavlja. Tako je još u

ožujku ove godine najavljena uspostava diplomatskih odnosa na razini izvanrednog i opunomoćenog ambasadora u osobi Jurija Karlova, a sv. Stolicu će predstavljati mons. Francesco Colasuonno, u rangu apostolskog nuncija, ali ovi diplomati neće boraviti u Moskvi, odnosno u Vatikanu, što znači da još nisu uspostavljeni redoviti diplomatski odnosi. Papa također budno prati zbivanja oko obnove Katoličke crkve istočnog obreda u Ukrajini, ali i nastojanja Baltičkih zemalja oko dobivanja potpune političke slobode i samostalnosti. Često ih je pozivao na smireno rasuđivanje i dijalog kao jedini izlaz iz nastale situacije.

Koncem travnja i početkom svibnja boravila je vatikanska delegacija na čelu sa tajnikom Tajništva za odnose sa državama Angelom Sodanom, koja je konsekrirala većinu biskupa, bilo zapadnog ili istočnog obreda, koje je sv. Stolica ranije imenovala i time popunila sva biskupska sjedišta u Rumunjskoj, a neke već konsekrirane ustoličila. Tom je zgodom dogovorena uspostava diplomatskih odnosa između sv. Stolice i Rumunjske. Na papino zadovoljstvo predstavnici državnih vlasti u Rumunjskoj izići će u susret Crkvi, da se povratak katoličkih crkava istočnog obreda, koje su 1948. godine nasilno predane Rumunjskoj pravoslavnoj crkvi, odvija u miru, poštujući osnovna načela pravednosti.

Papa u zemlji Čeha i Slovaka

Na bijelu subotu i nedjelju posjetio je papa Ivan Pavao II. Federalnu Republiku Čeha i Slovaka. Ovaj posjet je ubačen u ionako puni papin program apostolskih putovanja za ovu godinu. Iako je trajao svega dva dana, a ni pripreme nisu bile duge. Ovo je jedno od najtoplijih i najsrdačnijih papinih apostolskih putovanja. Tonovi toplog razumjevanja i osobito riječi zahvale da su ostali vjerni Isusu Kristu, vjerni Crkvi i vlastitim narodima, mogli su se zapaziti u papinim govorima. Dobar poznavalac tamošnjih prilika vidjet će i stanovite razlike u pristupima i govorima održanih u Pragu i Bratislavi. Koliko je Papa ušao u unutrašnju problematiku malog Češkog naroda i Crkve u njemu, vidi se iz činjenice da je zatražio rehabilitaciju osobe Jana Husa, ključne osobnosti i kamena spoticanja u religioznom životu češkog katolicizma.

U Velehradu, najvećem hodočasničkom mjestu Moravske, koje su u povijesti obilježili knez Rastislav i sveta solunska Braća Ćiril i Metod, papa se vraća svojoj omiljenoj temi ujedinjenja Evrope. Nije mu bilo moguće završiti Metodovu godinu. Učinio je to njegov legat cardinal Casaroli na poznatoj ispolitiziranoj misi gdje su partijski funkcioneri htjeli iskoristiti tu zgodu da pred papinskim legatom pokažu kako imaju svu moć u svojim rukama, ali se teško osramotiše, izviždani od naroda. Sada je iskoristio ovu priliku da uputi novi apel

Evropi, najavio je sinodu evropskih biskupa, kako bi sa njima prostudirao novonastalu situaciju u Evropi i zadaću Crkve u njoj. Mnogi još ne vide kakav je zaokret nastao u Evropi poslije "revolucije svijeća", značajan ne samo za Crkvu u Istočnoj Evropi, nego kakve će pozitivne posljedice to imati i na Crkve u Zapadnoj Evropi, koja je pod utjecajem praktičnog materijalizma počela gubiti svoj identitet.

Posebno je srdačan bio susret sa Crkvom i narodom Slovaka, na prostoru bivšeg aerodroma Vajnory na domak Bratislave. Tu je papa dao oduška srcu. Trebalo je zahvaliti za tisuća pisma, koja su izražavala veliku ljubav prema Papi, a koja je bila podržavana nebrojenim žrtvama bolesnika, zatvorenika, mladih, obitelji, a osobito redovnica zatvorenim po tolikim koncentracionim logorima. Sve je to teklo desetljećima. Možda nije pretjerano reći da je u ovoj zemlji Papin posjet bio toliko željan i očekivan. Više od milijun ljudi pozdravilo je Papu eksplozijom raspoloženja, molitvom i pjesmom. Papa nije štedio pohvalama ovaj narod i njegovu vjernost Isusu Kristu, no istovremeno ih je bodrio da ostanu vjerni baštini svojih i da iskoriste svoje mogućnosti demokratskih promjena koje će se na skorim izborima ozakoniti, pa da tako počnu jedno ljepše razdoblje svoje crkveno-narodne povijesti.

Deseti apostolski pohod Južnoj Americi

Od 06.-13. svibnja sv. Otac je boravio po drugi put u Meksiku, zemlji tvrdog laicizma i tvrdoga stava protiv vjernika. Ovaj Papin posjet pada u vrijeme velikih promjena koje se očekuju u toj Srednjo-američkoj zemlji. Papa je, kao i toliko puta do sada na drugim mjestima, podigao svoj glas u obranu prava onih koji nisu u stanju braniti svoja prava. Milijunske mase skupile su se na Papinim misama, a on im je govorio, kao i obično o općeljudskim problemima smještajući ih u kontekst njihova života. U poznatom svetištu Guadalupske Gospe proglasio je blaženim pet slugu Božjih, među njima i mladoga meksičkoga Indiosa Juana Diega, komu se Presveta Djevica ukazala 12. prosinca 1531. godine, utisnuvši u njegov plašt, napravljen od agave, svoj čudesan lik, a on se i danas časti kao milosna slika Guadalupska svetišta.

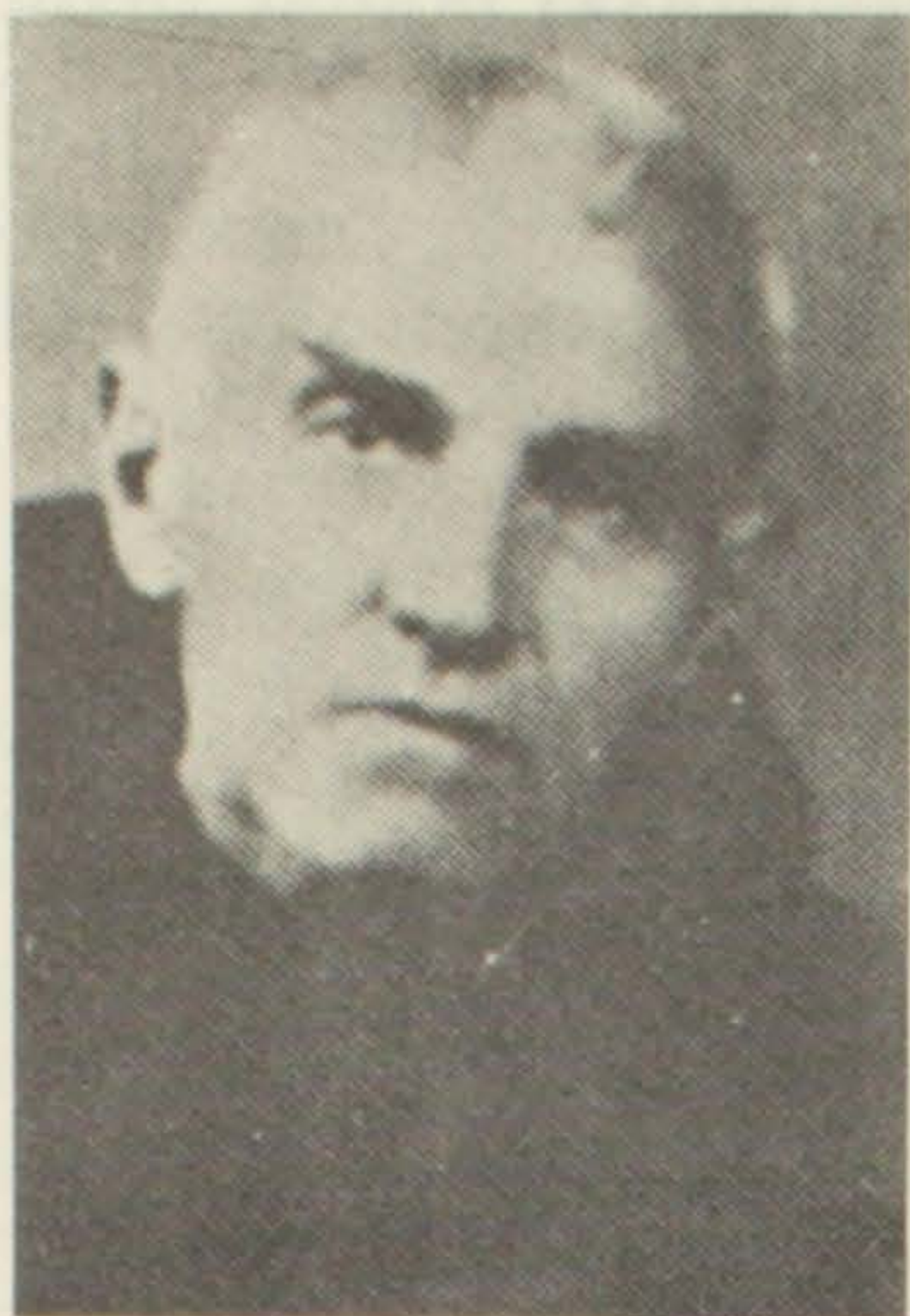
Papa je u svojim govorima tumačio Meksikancima i novonastale promjene u Istočnoj Evropi, koje nisu po volji onima, koji bi željeli sačuvati status quo u svojim zemljama. Dobri poznavaoči tamošnjih prilika misle da će ovaj Papin posjet ubrzati demokratizacione procese u toj zemlji.

Papinska skrb za Crkvu u Hrvata

U proteklom razdoblju Papa je podmladio našu zadarsku Crkvu, davši joj nadbiskupa s pravom nasljedstva u osobi mons. Ivana Prende. Nešto kasnije, primio je ostavku sarajevskog nadbiskupa i metropolite, dr. Marka Jozinovića, a za privremenog upravitelja sarajevske nadbiskupije imenovao je mons. Ćirila Kosa, biskupa đakovačkog, dok ne bude imanovan novi sarajevski nadbiskup.

Izjave, sada već bivšeg predsjednika predsjedništva Jugoslavije dr. Janeza Drnovšeka, da smatra da ne postoje nikakvi ozbiljni razlozi da se papina posjeta, na koju ga je još pozvao pokojni Josip Broz, prije deset godina, ne realizira. Nakon demokratskih i slobodnih izbora u Sloveniji i Hrvatskoj, nova politička rukovodstva tih republika obećavaju, da će u suradnji s nadležnim biskupima pozvati sv. Oca i nastojati da se ta posjeta što prije realizira. Tako je eto nada u mogućnost papina posjeta i našoj domovini izgleda nešto bliže, nego prijašnjih godina.

No, da Papa izbliza prati tok zbivanja u našem narodu svjedoči i njegov pozdrav našim sunarodnjacima 16. svibnja o.g. "Kršćanin je osobno iskusio i svjedok je Božjeg milosrda i ljubavi. Ne sustanite zbog toga promicati i podupirati praštanje i izmirenje među pojedincima i u društvenom životu". Hvala mu za tu njegovu skrb i ljubav.

U ovom broju Bačkog klasja podsjećamo na važnije podatke iz života Sluge Božjega O. Gerarda Tome Stantića:

- 1876. (16. rujna) rođen u Đurđinu (kraj Subotice)
- 1896. Stupa u Karmelski red u Grazu, zatim studira teologije u Gyoru.
- 1902. Zaređen je za svećenika.
- 1904. Dolazi u somborski karmelski samostan i u njemu živi i djeluje sve do svoje smrti. Moli, propovijeda, ispovijeda, duhovno se skrbi za bolesnike grada i okolice.
- 1956. Umro smrću pravednika okružen svojom redovničkom subraćom koje je uglavnom sve primio u Karmelski red.
- 1985. Njegovi posmrtni ostaci prenešeni su iz somborskog groblja u crkvu otaca karmelićana u Somboru.
- 1985. U rujnu mjesecu subotički biskup Matiša Zvekanović pokrenuo je postupak za proglašenje svetim o. Gerarda Tome.

(NOVA) MOLITVA
ZA PROGLAŠENJE O. GERARDA TOME
BLAŽENIM I SVETIM:

Bože, zahvaljujemo Ti što si u božjem narodu podigao slugu svoga Gerarda Tomu Stantića, iz reda Karmelićana.

Po njemu nam predočuješ značenje Kristovih otajstava: Utjelovljena, Djetinjstva, Muke, Smrti i Uskrsnuća kako bismo otkrili svoje kršćansko dostojanstvo, ostali slobodni i Kristu se suobličili, bili otvoreni prema braći ljudima i zauzeti za one koji su u grijehu i pate radi bolesti i nacionalne nesnošljivosti.

Potvrdi njegov život i djelo pravorijekom Crkve i usliši nas u našim potrebama (posebice u potrebi za koju molim po njegovu zagovoru), koji živiš i kraljuješ, Bog, posve vijeke vjekova. Amen.

Izmoli tri puta Slava Ocu i dodatni zaziv: Božansko Djetenje Isuse, blagoslovi nas te po zagovoru O. Gerarda Tome, usliši!

VAŽNO: o primljenim milostima po zagovoru o. Gerarda Tome, obavijestiti: Vicepostulatura, 41000 zagreb, Česmičkoga 1, ili Karmelićani, 25000 Sombor, Park heroja 3.

MISLI OCA GERARDA

Sva su stvorenja odlikovana jer je na sebe Isus uzeo ljudsku narav. Osobito je odlikovan čovjek! Po Isusovu utjelovljenju i prosjak postaje najbogatijim kraljem.

Mali Isuse, Ti si u nama kao lijepo proljetno žito koje želi u nama rasti. Kad nas ubijaju i muče u nama sazrijevaš kao na drvetu križa.

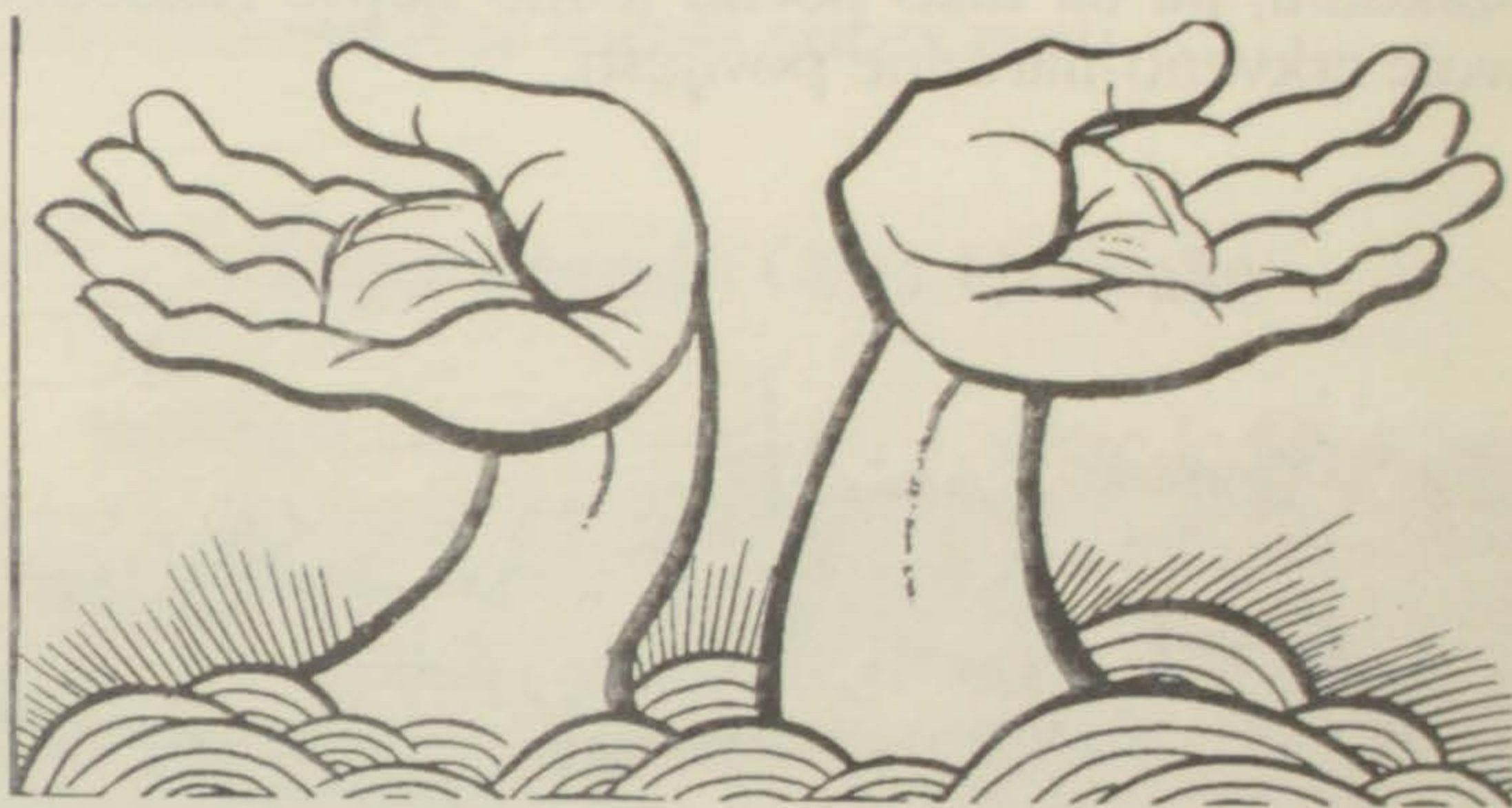
Ljubav nema stanice, nema granice!

Posebna je milost znati zagrliti Isusa i sve ljude koji žele spasenje!

Nacionalizam je trostruki grijeh: protiv istine, protiv pravednosti i protiv ljubavi!

Za bolje upoznavanje S.B. O. Gerarda Tome čitajte: S Kristom za spas ljudi, Zagreb, 1985.; Na Božji način među ljudima, Zagreb, 1988.

Narudžbe: Vicepostulatura, 41000 zagreb, Česmičkoga 1.

ZBORIM S GOSPOM CRNOM (U franjevačkoj crkvi u kapelici u Subotici)

*Životnom žurbom
umoran često
tišinom mudrom
snažim se geslom:
Ljubi bližnjega
svoga pred Gospom
Crnom, ko s neba
gleda me okom.*

*Odahnem u hramu
zahvalan danu
koji još živim.
Tako se smirim.
Više ne dvojim
u mislima svojim.*

2. II. 1989.
Jakov Kopilović

HRVATI U SUSJEDNOJ RUMUNJSKOJ

Tek što su utihli hitci pušaka i drugog oružja, nakon pada diktature u Rumunjskoj, kad su ljudi počeli dobivati putnice i kad su se otvorile zabarikadirane granice, lupački župnik Marijan Tynkul sa svojim bogoslovom (sada već đakonom) Nikolom Laušom dođoše 31. siječnja o.g. k bačkom dekanu. Župnik iz Lupaka već je ranije održavao veze sa Lazarom Krmpotićem. Ispričali su svoju tešku ekonomsku situaciju, ali i svoju veliku duhovnu glad, jer je posljednja obnova duha bila daleke 1937. godine vrđena pod ocima franjevcima o. Ivanu Vlašiću i o. Blažu Stipniću sa otoka Krka. Tu se rodila misao o sabirnoj akciji za pomoć našoj braći u Rumunjskoj, ali i odluka o prvoj duhovnoj obnovi u četiri hrvatske župe karaševanske doline. Tamo podijeljeni u sedam sela i pet župa žive karaševanski Hrvati, često puta zvani i samo Krašovani. Zanimljivo je kako se svugdje rado pronalazi zamjena za hrvatsko ime!

Tridesetak kilometara od jugoslovensko-rumunjske granice, istočno od Vršca i Vršačkog brda, na cesti koja spaja Oravicu i grad Rešicu, u dolini kroz koju teče riječica Lupak, smještena su sedam karaševskih sela u krugu prečnika oko 20 kilometara. Četiri sela vezana su asfaltnim cestama sa magistralnom cestom Oravica - Rešica. Dok je najveće selo Karaševo sa dvije svoje filijale Nermid (danas Nermet) i Jabalče još nepovezano preko Klokoćića sa ostalim hrvatskim selima asfaltiranom cestom. Postoji makadamska cesta, prilično loša, ali duga svega 4,5 kilometra. To bi bio jedan od prvih zadataka, da se tom cestom povežu sva hrvatska sela. Tada bi školska komunikacija bila lakša, a pastoralno bi se ovaj teren lakše svladavao. Sada se do Karaševa dobrom cestom može stići okolnim putem preko Rešice, a to je svojih dvadeset i nešto kilometara.

Najveće selo je Karaševo, koje sa svojim filijalnim selima ima oko 4000 stanovnika, gotovo isključivo hrvatske narodnosti. Župnik je Teodor Katić (69). Rodom je iz iste župe. U svojoj dugogodišnjoj pastoralnoj praksi prošao je kroz mnoge kušnje. Druga župa po veličini je Klokoćić. Ove godine je nakon dugo vremena dobila župnika hrvata Petra Dobru (38), koji je također rodom iz Karaševa. Ova župa broji 1650 vjernika. Treća župa po veličini je Lupak sa oko 1200 vjernika. Župnik Marijan Tynkul (41) djeluje u njoj više od 15 godina. On se najviše zauzima za problematiku hrvatskih vjernika u Rumunjskoj. Izdaje jedinu tiskanu publikaciju na hrvatskom jeziku - zidni kalendar. Posjećuje hrvatske vjernike u Keči (Cecea), filijalu župe Karpiniš i Rekaš. U tim župama Hrvati žive pomiješani sa ostalim narodima i nažalost polagano se etnički utapaju i izumiru. Za vrijeme diktature

uspio je dobiti iz Domovine hrvatsku ilustriranu Bibliju, nešto nedjeljnih misala, katekizama i molitvenika. To dakako nije zadovoljilo ni izbliza velike duhovne potrebe tamošnjih vjernika. Župa Ravnik, koju upravlja lupački župnik, broji 820 duša. Ima lijepu obnovljenu prostranu crkvu. Župni stan je u ruševnom stanju, a inače je lijepa barokna kurija iz vremena prije dvijesto godina. Crkva Vodnik je najmanja od karaševskih hrvatskih župa. Veoma je živa. Njima je uspelo i u teškim vremenima diktature sagraditi lijepu crkvicu sv. Mihovila. Najprije je izgrađen zvonik, gdje su smještena zvona. Zatim su postupno, pod vodstvom lupačkog župnika Marijana sagradili novu župnu crkvu. Crkvu je posvetio generalni vikar temišvarske biskupije mons. Ferdinand Ciza i obavio prvo krizmanje u toj župi (29.09.1986.).

Lupac - unutrašnjost crkve

Ostala trojica hrvatskih svećenika; Petar Stojanović, Mihael Sima i Juraj Katić služuju po župama drugih govornih područja temišvarske biskupije. U Temišvarskoj biskupiji se propovijeda na sedam jezika: njemački, rumunjski, mađarski, hrvatski, bugarski, češki i slovački. U Alba Juliji 1. travnja o.g. zaređen je za đakona student teologije, prvi i jedini kandidat za svećeništvo iz lupačke župe. Svi ostali su iz karaševske župe.

U Lupaku - Klokoćiću, Vodniku i Ravniku, održali smo trodnevnu duhovnu obnovu (30.03. - 01.04.1990) kao neposrednu pripremu za Uskrs. U Klokoćiću je to koincidiralo i sa uvođenjem novog župnika Petra Dobro u službu. Duhovnu obnovu su vodili Lazar Ivan Krmpo-

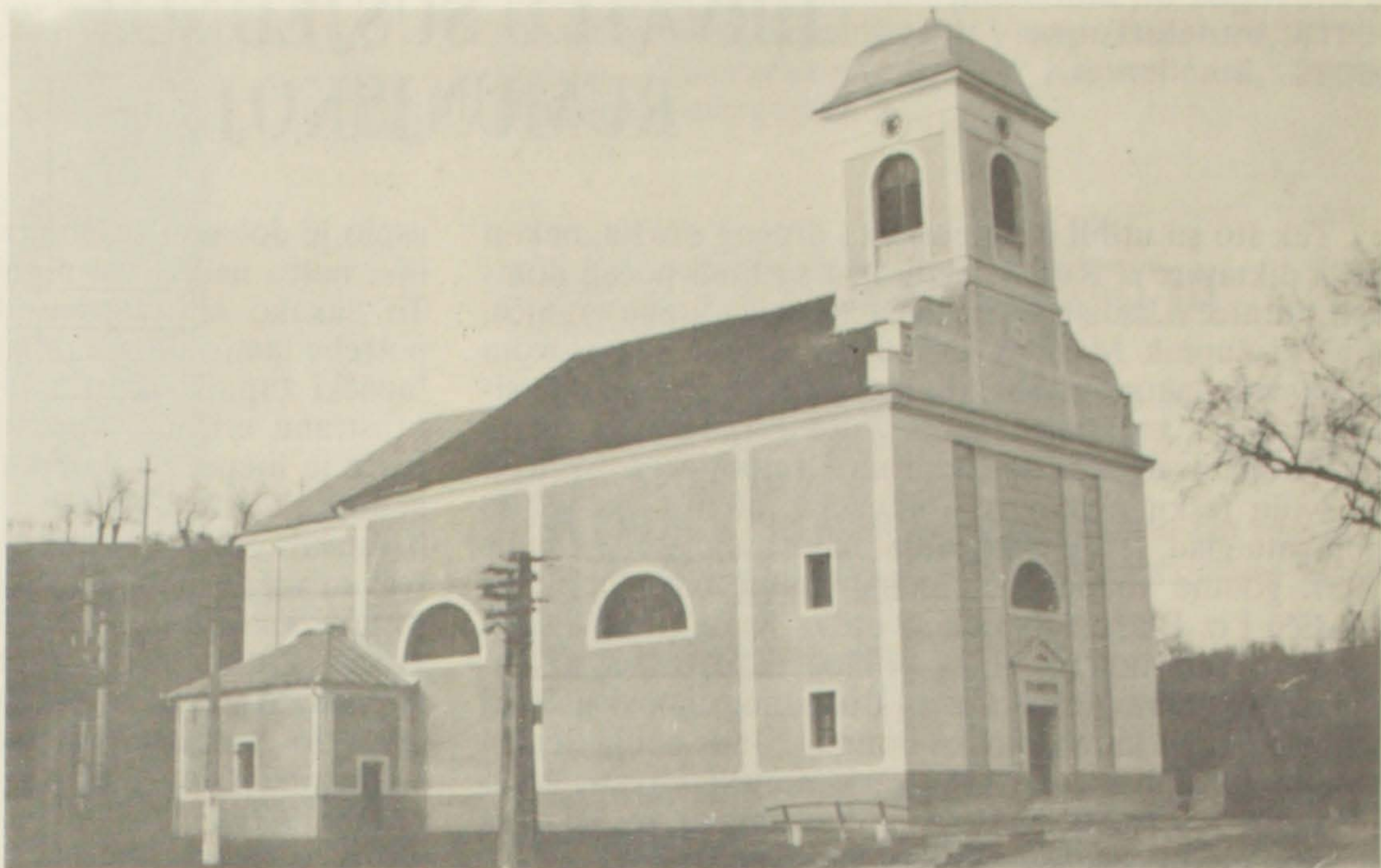
tić, bački dekan, i Stjepan Bošnjak, župnik iz Plavne. Odaziv vjernika bio je iznad očekivanja, ne samo po velikom broju sudionika, nego i po velikom zauzimanju za duhovnu obnovu. Čak su iz susjednih sela, iz Karaševa i Nermida, dolazili na večernja predavanja. Zapažen je i veliki broj mladih, koji su sa velikim zanimanjem pratili izlaganja. Kod starijih je taj posjet izazvao stare lijepe uspomene na pučke misije, kao i na vrijedne učitelje iz Hrvatske, koji su u ono vrijeme djelovali među njima. Posebno je došla do izražaja želja da bi ponovno dobivali katolički tisak iz svoje stare domovine. Poslije

predavanja vodili su se živi razgovori iz kojih su se rodile i neke dobre odluke. Odlučeno je da će se slijedeće godine održati misije u svim župama u karaševskom kraju. S velikim je oduševljenjem primljena ideja voditelja duhovne obnove, da se u hrvatske župe dovedu hrvatske časne sestre iz domovine. U tom će smislu biti ubrzo poduzeti i konkretni koraci.

U ponedjeljak 2. travnja u Lupaku su se susreli svi svećenici Hrvati u Rumunjskoj s voditeljima duhovne obnove. U poludnevnom susretu temeljito se pretresla trenutačna vjersko-narodna situacija hrvatskog življa u Rumunjskoj, pa su donesene i neke konkretne odluke. Svećenici kane pokrenuti bilten na hrvatskom jeziku, koji bi povezivao sve hrvatske župe u Rumunjskoj, a bio bi glasnik o njihovom životu i preko granica Rumunjske. Svećenici su se složili o potrebi misija, koje valja temeljito pripremiti, kako u samim župama, tako i sa misionarima, koji bi vodili misije. Lazar Ivan Krmpotić, kao ravnatelj novoosnovanog Instituta "Ivan Antunović" iz Subotice ponudio je suradnju u sakupljanju velike kulturne baštine karaševskih Hrvata, kao i određeni prostor u publikacijama tog instituta. Sa velikim oduševljenjem primljena je misao o dolasku hrvatskih sestara u ovo područje i odlučeno je da se poduzmu konkretni koraci za njezino ostvarivanje. Biskup temišvarski mons. Sebastijan Krojter s oduševljenjem je prihvatio ovu zamisao i obećao svoju potporu u ostvarenju tog plana, osobito kod civilnih vlasti.

Vjerski život u ovim našim župama je veoma živ i ne svodi se samo na vršenje neke religiozne prakse, iako neki momenti mogu biti na poticaj i nama u domovini. Religiozni život još uvijek utječe i na vitalne funkcije našega naroda u Rumunjskoj. Sve naše župe imaju pozitivni saldo, tj. natalitet je veći od mortaliteta. Uz bugarske i slovačke župe spadaju među najvitalnije u temišvarskoj biskupiji.

I sa narodnosne točke gledišta možemo biti zadovoljni da sva djeca govore čisto svoj materinjski jezik. Mnogi se tek u školi prvi put susreću s rumunjskim jezikom, ali svi rado uče i dobro znaju. U tom pogledu situacija u Mađarskoj, pa i ovjude u Bačkoj, je mnogo teža, ponekad zabrinjavajuća. Sačuvani su narodni obi-

Župna crkva sv. Petra i Pavla u Ravniku

čaji, a osobito nošnja, po kojoj su poznati po cijelom zapadnom Banatu, pa i šire. Svakako valja spomenuti njihova hodočašća u Marijina svetišta, osobito ono u Radnu, na Malu Gospojnu, gdje sa Bugarima tvore za taj blagdan najveću etničku skupinu. Tamo se svi ispovijede i pričeste. Hodočasti se još uvijek pješačeći, iako je riječ o udaljenosti od gotovo 150 kilometara. Sakramentalni život je veoma živ. Na našim svećenicima je da tu svetu vatru u narodu podrže, da je posvijeste, pročiste i unaprijede. U tom ih poslu mora podržavati sva naša domovinska društvena i nadasve crkvena stvarnost, kako bi taj ogranak našega naroda i Crkve u njemu, ne samo preživio, nego bio i nama na ponos i pomogao tamošnju Crkvu u svjedočenju njezina katoliciteta.

Tako je eto, Crkva u Bačkoj, prva priskočila našoj braći u Rumunjskoj i pružila prvu pomoć, što nas dakako obavezuje i na dalje, ali treba biti poticaj cijeloj Crkvi ukorijenjenoj u našem hrvatskom narodu.

L I K

OSTVARENJE KORIZMENE AKCIJE BAČKOG DEKANATA

Sredinom svibnja u organizaciji Stjepana Bošnjaka, župnika iz Plavne, preveženo je u hrvatske župe karaševskog kraja veći dio korizmene sabirne akcije bačkog dekanata. Riječ je o stotinama kilograma prehrambenih artikala, sabranih po slijedećim župama bačkog dekanata: Bač, Bačka Palanka, Plavna, Selenča, Vajska i Bođani te Čelarevo. Uz to je sakupljeno odjernih predmeta. Sve je to preveženo u Rumunjsku jednim kamionom. Tako je eto bački dekanat proživio svoju korizmu i pomogao trpećoj braći.

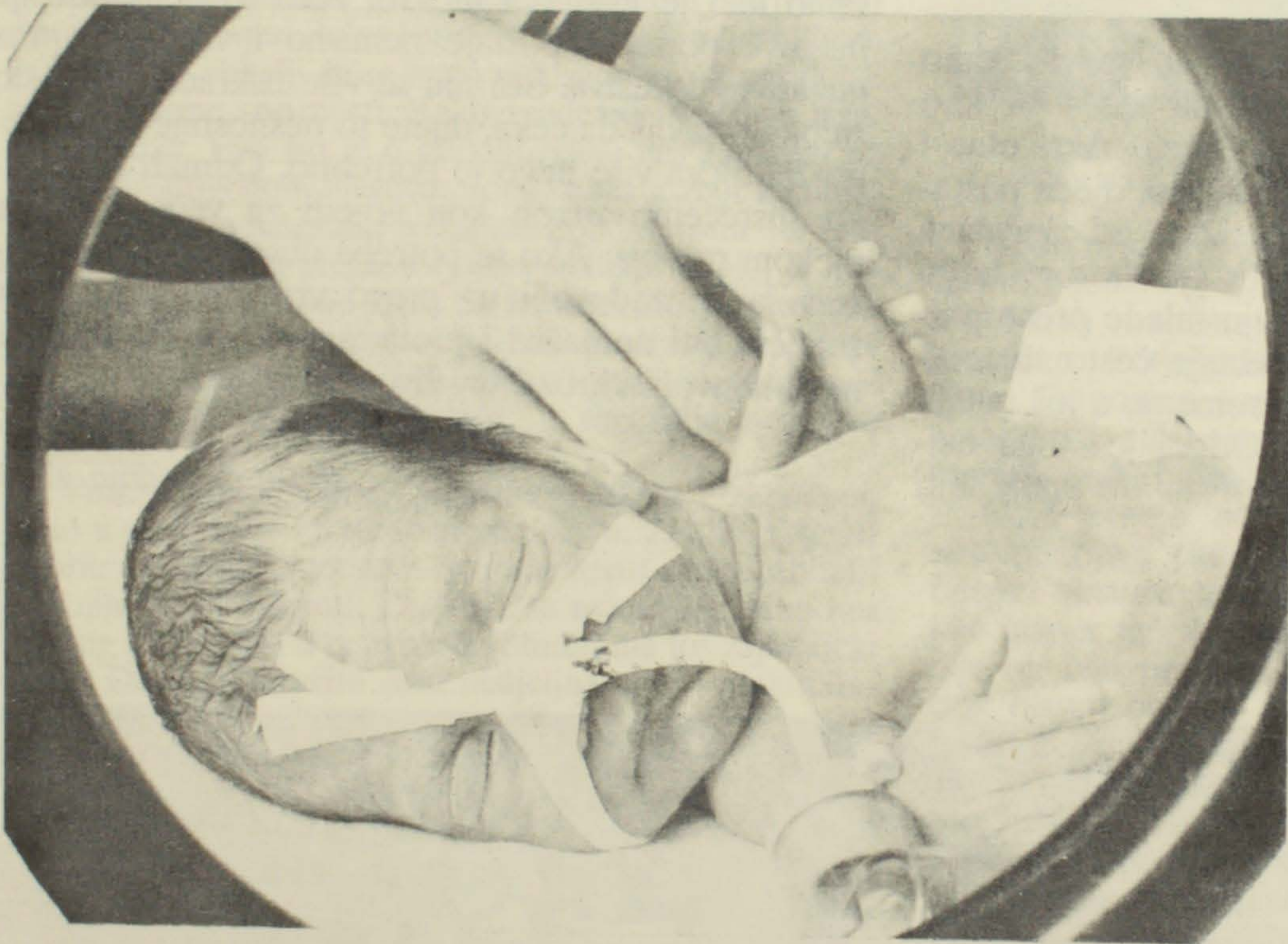
Z.K.

Dragi prijatelji ŽIVOTA!

Ovog puta javljam Vam se s jednom radosnom viješću i s jednom molbom.

Radosna vijest je da je osnovan "HRVATSKI POKRET ZA ŽIVOT I OBITELJI". Dogodilo se to u nedjelju, 25. ožujka 1990. god. - na blagdan Blagovijesti. Baš lijepo! Za dan osnivačke skupštine izabrali su dan Isusovog začeca. I pravo je da oni koji se zauzimaju za život, svoje polazište imaju u slavlju začeca Onoga koji je svojim životom, radom i naukom promijenio lice ove zemlje. I odmah mi dolazi misao: koliki su talenti, geniji, sveci... nasilno uništeni već u začetku!?

No, evo još nekih informacija o ovom događaju. Osnivačka skupština Hrvatskog pokreta za život i obitelji održana je u velikoj dvorani bazilike Srce Isusova u Zagrebu. Tom zgodom su se prisutnima obratili mnogi uglednici iz hrvatskog kulturnog, znanstvenog, crkvenog i političkog života. Na skupštini su izabrani i organi upravljanja. Za predsjednicu Pokreta izabrana je dr. Ružica Čavar, a za potpredsjednike gosp. Marijo Živković i gđa Ana Balažević.

Svi zainteresirani za ovaj Pokret mogu dobiti informacije na adresi: dr RUŽICA ČAVAR, Dalmatinska 12, 41000 ZAGREB, telefon: (041) 274 - 799.

CILJEVI I ZADACI HRVATSKOG POKRETA ZA ŽIVOT I OBITELJI

"Hrvatski pokret za život i obitelji jest dobrovoljna, humanitarna, nepolitička organizacija, otvorena svim ljudima dobre volje koji prihvaćaju program njezina djelovanja, bez obzira na njihovu nacionalnu, vjersku, rasnu, ideološku ili političku pripadnost. Cilj je organizacije da okupi što više osoba različite dobi i različitih profesija, osobito mladih..., koje bi se, iz ljubavi prema životu, miroljubivim sredstvima, odgojnim i znanstvenim radom, osobnim primjerom i svjedočenjem, ... zalagali za zaštitu svakoga ljudskoga života, bez razlike, od začeca do naravne smrti, za humane i odgovorne međuljudske odnose, osobito između mladih različitih spola, i za

prava i dostojanstvo braka, obitelji i općenito svakoga čovjeka. (...)

Hrvatski će pokret za život i obitelj u okviru svojih programskih ciljeva i mogućnosti pružati i duhovnu i materijalnu pomoć potrebnima, a u perspektivi, kada se djelatnost razvije, osnivati i materinske domove, prihvatališta za napuštenu djecu, vrtiće, dnevne boravke i druge socijalne ustanove...".

Detaljni program ovog Pokreta i druge materijale možete naručiti na gore navedenoj adresi.

JAVITE SE !!!

U ovoj našoj rubrici bilo je već više konkretnih prijedloga i poziva, ali još dosada nismo dobili nikakvu vijest o tome što tko čini. Zato molim sve čitaoce Bačkog klasja, a osobito župnike, da se jave i napišu što se u njihovoj sredini čini u "pokretu za život" (Mise "spasi sve živote", konkretne akcije u borbi protiv pobačaja, uključivanje u Hrvatski pokret za život i obitelji...). Pišite nam kako Vam se sviđa ova rubrika. Što bismo mogli učiniti da ona bude još bolja i konkretnija...

Unaprijed zahvaljuje svima na svemu i sve Vas srdačno pozdravlja Vaša Đurđica, koja "ludo" voli život.

(Uređuje: Andrija Anišić)

ODGOJ - DJELO LJUBAVI

Ljudsko biće ne može se uopće razviti kako treba bez sunca ljubavi. Nevoljena djeca su kao duševni bolesnici trajno ranjena srca. Ako otac i majka ne izvrše svoju odgojnu zadaću, djeca postaju iznakažene duševnosti neurotičara od zločinaca do strahom ukočenih duša. Dobro je da toga budu svjesni svi oni koji olako osuđuju mlade prestupnike. Uzrok njihovog lošeg ponašanja često su roditelji, koji nemaju ni dovoljno vremena, a još manje ljubavi za odgoj svoje djece. Odgoj je stoga najvažnija zadaća roditelja kojoj ništa ne smije biti nadređeno.

Ljubav koja grije dječju kolijevku

Radost života, plodnost života i sama orijentacija prema Božjem Suncu ovisi o ljubavi koja grije dječju kolijevku. U prvom periodu djetetova života nakon rođenja odlučujuća je uloga majke. O majci ovisi hoće li njezino dijete prolaziti životom kao sunčana zraka ili će se povlačiti zemljom kao jesenske magle i večernje sjene. Ako se izvori radosti poguše u najranijem djetinjstvu, čovjek postaje nesposoban za radost kroz čitav život.

Postoji pravi trenutak kad dijete počne osjećati

ljubav prema sebi. Biva to negdje između trećeg i šestog mjeseca njegova života. Šav osjećaj vlastite vrijednosti ovisi o tome doživljaju. Ako se u tom razdoblju od trećeg do šestog mjeseca do otprilike konca treće godine razočara u ljubavi, teško će ikad kasnije u životu moći vjerovati u ljubav, niti će moći koga istinski voljeti. Pa ni Boga.

Da bi dijete mogli pravilno odgajati roditelji moraju poznavati psihu djeteta i njegov razvoj.

Poslije rođenja dijete neko vrijeme živi samo refleksnim i nagonskim životom. Ali se mozak i svijest naglo razvijaju. Do treće godine dijete obavi polovicu razvoja inteligencije. Drugu će polovicu obaviti do 16. godine.

Dojenče u prvim mjesecima mnogo spava. Budi se samo kad je gladno i mokro. Ako se ne zadovolje njegove potrebe, postaje nemirno i već stiče prva negativna iskustva. Što mu se više uskraćuje ono što treba i ostavlja da čeka, dijete to nesnosnije i tjeskobno zahtijeva više nego je potrebno. Odmah u početku susrećemo zakon koji vrijedi za većinu pojava tijekom razvoja: Ako se potreba duševnog i tjelesnog razvoja ne zadovolji u "pravo vrijeme", kasnije će zahtjevi biti neutaživi i pretjerani. Često im se neće moći udovoljiti kroz čitav život.

Nastavit će se

Priredio: Andrija Anišić

MOŽDA BAŠ TEBE BOG ZOVE U SLUŽBU

Bog u duhovni stalež poziva koga hoće, i preko koga hoće. Nekada (što je u većini slučajeva) poziva direktno priopćavajući se samoj osobi, dok nekada poziva indirektnim putem, posredovanjem drugih osoba. To ne znači da je sva inicijativa na Božjoj strani, jer Bog kada nekoga poziva onda računa na suradnju. Bez te suradnje zvanje se ne može ostvariti. Kako surađivati s njegovom milošću, pitanje je koje se možda nameće u otkrivanju i moga zvanja. Među sredstvima koja su mi na raspolaganju da otkrijem svoje zvanje je na prvom mjestu molitva, koja mi treba postati "kruh svagdanji". Molitva dobro shvaćena i življena, čini nas više raspoloživima da odgovorimo DA na Božji poziv i da aktivno surađujemo na ostvarivanju, kako svoga poziva, tako i poziva svoga bližnjega.

Drugi uvjet da bi mogao čuti glas Božji, a koji je tako čvrsto vezan uz molitvu, je prakticiranje vlastite vjere.

Obitelj ima također nezaobilazno mjesto u otkrivanju i rastu, kako u vjeri, tako i u svećeničkom i redovničkom zvanju. Kod obitelji ću se malo više zadržati akcentirajući na neke bitne stvarnosti. Kako znademo obitelj je rasa-dište zvanja. Evo što je o obitelji rekao naš Kardinal na akademiji prigodom njegova promaknuća u zbor kardinala: "Ja sam sin seljačkih roditelja. Ponosan sam što sam potomak plemstva pluga, a i sin te obitelji u kojoj je bilo hrabrosti da se prihvati život. Sa životom bio sam baštinik još dubljih vrednota koje osmišljavaju život, koje daju čovjeku smisao, a to je bila vjera. Vjera potvrđena pobožnošću u slavljenju blagdana, u slavljenju nedjeljne euharistije".

Vidimo da je obitelj od bitne važnosti za odgoj, kako u vjeri, tako i u duhovnom pozivu. Želimo li imati dobrih svećenika moramo prvotno imati dobre obitelji iz kojih će oni niknuti. To dvoje se uvjetuje i jedno bez drugog ne ide. Da li se u našim obiteljima još zajednički moli? Da li se redovito slavi nedjeljna misa i prakticiraju sakramenti?

Tamo gdje se čuje jedino kritiziranje, gdje se sve što je lijepo odbija s podsmjehom, tamo mladi neće doći na pomisao: izabrati duhovni poziv.

Bog poziva koga hoće i preko koga hoće. On ne ponavlja iste puteve dolazeći k nama. Ispričat ću vam kratku povijest moga zvanja. Možda nekome bude poticaj ili ohrabrenje.

Nalazeći se na križanju životnih puteva i trebao se odlučiti kojim smjerom poći, često sam znao tražiti pomoć od starijih. Tako jednom zgodom našem se s prijateljem u dubljem razgovoru. Pričajući o svemu došla je i tema životnog poziva. Pri mojem upitu; što namjerava nakon srednje škole, odgovorio mi da razmišlja o svećeništvu. S tim odgovorom otkrio je i moj poziv koji sam podsvijesno nosio u sebi, da bi ga sada mogao realizirati. Odluka koju sam tada stvorio vjerno me prati. Sada završavam teološki studij.

Bog se služi ljudima da bi podijelio milosti drugim ljudima. Ljudi su uvijek bili potrebni Boga i njegove dobrote. Božja prisutnost nas usrećuje. Onaj tko se predaje Bogu da ga vodi neće se nikada pokajati. Svima koji se predomišljaju, da li izabrati duhovni poziv, želim poručiti: budite hrabri i poslušni glasu koji vam govori "dodi i slijedi me!" Bog nikada nikoga nije iznevjerio!

Josip Kujundžić

POVIJEST ZVANJA JEDNE REDOVNICE

Rodom sam iz Međimurja, iz sela Marija na Muri. Nema mješanog stanovništva iako smo u neposrednoj blizini mađarske granice. Stanovništvo sela je katoličko. Potječem iz obitelji u kojoj se prakticira vjera. Odgojena sam tako da bi poprimila sve one vrijednosti za koje su se roditelji žrtvovali. Imam starijeg brata i malđu sestru.

Moje zvanje se rodilo u obiteljskom življenju i svakidašnjem prakticiranju vjere. Nisam nikoga od časnih sestara osobno poznavala, ali odavno mi je bilo jasno: moram u samostan! Kako do njega doći, nije mi bilo posve jasno. Neko vrijeme sam tražila, dok nisam osjetila da On želi da u Družbi sestara Naše Gospe ostvarim svoj poziv. Ali to nije bilo sve. Tek je tada počelo traženje i nalaženje. Kao kandidatica sam pohađala srednju ugostiteljsku školu. Nakon završetka srednje škole i mature svršavam bližu pripravu za novicijat. Dne 02. kolovoza 1988. godine primljena sam u prvu godinu novicijata. Vanjski znak toga čina bila je promjena imena. Svoje prijašnje ime Jasenka promjenila sam u redovničko s. Antonija. Prva godina novicijata još se naziva kanonskom, a druga godina je praktična redovnička formacija. Novakinja redovito prođe kroz neke manje zajednice naših sestara kako bi se upoznala s načinom življenja. Tri mjeseca prije prvih zavjeta sestra se vraća u kuću novicijata radi bliže pripreme. Kod prvih zavjeta bijela koprena se mijenja u crnu. Moja formativna praksa se završava. Bila je bogata sadržajem i ispunjenja pristunošću Onoga koga sam tražila na početku svog poziva.

s. Antonija

(S. Antonija je provela nekoliko mjeseci u našem subotičkom sjemeništu. Ovu kratku povijest svoga zvanja napisala je na našu molbu neposredno prije svoga povratka u kuću novicijata. Dne 5. kolovoza o.g. imat će svoje prve zavjete. Preporučujemo je u molitve.)

"ZLATNA HARFA" U SUBOTICI

Na poticaj franjevačke zajednice iz Hercegovine, a pod pokroviteljstvom banjalučkog biskupa Dr. Franje Komarice, održavaju se već više godina natjecaji dječjih zborova Crkve u Hrvata. Sretna je ta zamisao: njegovati osjećaje za lijepu glazbu i pjesmu kod mladih vjernika. Ovaj poticaj je prihvaćen u skoro svim krajevima gdje žive katolici Hrvati. Ove godine je nastupalo oko 170 zborova sa preko 6500 mladih pjevača.

Subotička biskupija je rado prihvatila ovo lijepo natjecanje. U dogovoru s fra Mićom Pinjuh iz Hercegovine s. Mirjam Pandžić, voditeljica zbora "Albe Vidaković" u Subotici, organizirala je već četvrti put natjecanje dječjih zborova u našoj biskupiji. To joj uspijeva uz svesrdnu suradnju zauzetijih svećenika, sestara i pastoralnih suradnica, koji djeluju među Hrvatima naše biskupije.

Ove godine je natjecanje održano u franjevačkoj crkvi u Subotici. Htjelo se odati priznanje franjevačkom poticaju, ali i veliko priznanje franjevačkom samostanu u Subotici, koji je kroz tri stoljeća bio duhovno i kulturno utočište hrvatskog puka. O. Andrija Matić, gvardijan, i braća rado su prihvatili ovo natjecanje u svojoj velebnoj crkvi i prostranoj kući. Subotičani franjevačku crkvu zovu "Stara crkva", jer je doista najstarija u gradu. Gvardijan je toplinom i velikodušnošću franjevačkog duha dočekivao sudionike. Vidno uzbuđen i razdragan, govorio je: danas je "Stara crkva" najmlađa crkva, jer je okupila jedanaest dječjih zborova s oko 400 djece, puno mladih roditelja i ostalih vjernika. Veliko svetište i dvije bočne apside bili su idealno mjesto za nastup tolike djece.

Natjecanje je održano 27. svibnja 1990. u 15. sati. Ždrijeb je odredio ovaj redoslijed natjecanja:

Dječji zbor iz Male Bosne

1. Tavankut: župnik Antun Gabrić, voditeljica zbora s. Beata Zebić, zbor 45. djece s pjesmom "Pusti mreže te..."

2. Mala Bosna: župnik Ivan Prčić, voditeljica zbora Jelena Demšedi, pastoralna suradnica, zbor 15 djece s pjesmom "Krist naše bogatstvo"; tekst s. Fides Vidaković, glazba s. Imakulata Malinka.

3. Sombor sv. Križ i Nikola Tavelić: župnik Josip Pekanović, voditeljica zbora s. Julija Crnković, zbor 50 djece s pjesmom "Primi nam žrtvu".

4. Subotica - sv. Terezija: župnik Stjepan Beretić, voditeljica zbora s. Mirjam Pandžić, zbor 40 djece s pjesmom "Sve slavi Boga"; tekst i glazba Ivo Peran.

5. Đurđin: župnik Marijan Đukić, voditeljica zbora s. Franciska Lisjak, zbor 25 djece s pjesmom "Glasnik velikoga kralja" - Nardelli.

6. Subotica - Isusovo Usrksnuće: župnik Bela Stantić, voditeljica zbora s. Bernardica Đukić, zbor 30 djece s pjesmom "Evo nas" - Martinjak.

7. Subotica - sv. Roko: župnik Dr. Marin Šemudvarac, voditeljica s. Silvana Milan, zbor 40 djece s pjesmom "Darovi Božji" - Martinjak.

8. Subotica - Majka Crkve: župnik Andrija Kopilović, voditeljica zbora s. Fanita Geto, zbor 40 djece s pjesmom "Primi darove" - Martinjak.

9. Svetožar Miletić: župnik Marko Vukov, voditeljica zbora Nela Skenderović i pastoralna suradnica Rozmari Mik, zbor 23 djece s pjesmom "Sjeme".

10. Bikovo: župnik Julije Bašić, voditeljica zbora pastoralna suradnica Nada Pipan, zbor 16 djece s pjesmom "Krist prijatelj djece".

11. Subotica - sv. Juraj: Župnik Stjepan Dobai, voditeljica zbora s. Veronika Petrović, zbor 25 djece s pjesmom "Pjesma ministranata".

Na početku je o. Andrija Matić toplo pozdravio sve prisutne, a naročito djecu i zaželio im mnogo uspjeha. Sve ekipe su se trudile da

JEDNOSTAVNA PRIČA

Svome sinu

Pomalo pada kiša. Jesenska.
Sumornost je zaplakala.

Ali, ja bih Ti, sine moj, baš u ovakvim
tihim predvečerjima htio pričati lijepe priče.
Bajke.

Tepao bih Ti o suncima koja nisu
u meni pogašena: o svijetlu novih dana,
o novim nadama i vjerovanjima.

Jer dok mi sjediš u krilu milovanja,
ne može ni sumorno nebo stegnuti
tužnim okvirima moje misli.

Prožima me osjećaj da sam
ovjde sam, ali da u dnu mene i oko mene
zrači Tvoja prisutnost.

Ne, nisam sam. Jer - volim Te, sine;
vezan sam uz Tebe, s Tobom.

Da si ovdje - pričao bih Ti bajku,
otužnu priču jednoga života.
Ti si me to davno molio...

Bilo bi lijepo da si ovdje:
čežnja bi za Tobom bila zbiljnost,
istina o Tebi i o - meni.

Jer, eto...

kasno je predvečerje: oko mene
se prosiplju uspomene. (...) (odlomak)

(Iz zbirke "Vijenac uspomena" str. 73.)

PRED GOSPODINOM

Volio si me oduvijek
i u mislima si me nosio svojim.
Ideju si imao o meni i o djelu mome.

Otkrio sam to u samoći, u osamljenosti
svojoj:
ljubav i brižnost Tvoju,
i putove dobrote beskonačne
i čistoću patnje konačne.

Ti si koji oduvijek jesi,
vječan i Osoba jedna.
Ti Tvorac, Ljubav i Dobrota
mene si prigrlio bijedna.

Zaboravio sam jamačno
da račune ljubavi svoje naplaćuješ,
dobrotu izravnavаш,
zloću kažnjavaš.

Zaboravio sam
da su putokazi života jasni zakoni Tvoji.
Oprosti mi što sam skretao, posrtao i padao,
oprosti...

Ali uvijek sam Ti vraćao,
ruku Tvoju tražio,
pomoć prosio.

Ne ostavljaj me sama.
Pomozi
i daj da ostvarim misao,
Tvoju misao,
koju si imao kad si me stvarao.

(Iz zbirke "Pred Gospodinom" str. 61.)

ISKRENA RIJEČ

Ne znam
tko sam i što sam mu bio?
Neznanac
koji prolazi pokraj njegovih vrata,
pokajnik
koji nikada ne isplače iskrenu suzu,
patnik
koji iz pregršti bola bira najmanju,
namjernik
koji bi htio prečacem u nebo,
znatiželjnik
koji sve plaća osrednošću,
čovjek, običan
koji se svetosti divi, ali od nje zazire.

+ + + + +

Tko sam
Što sam mu bio?
Ne znam.

+ + + + +

Za mene
On je bio
čovjek: jednostavan, drag, - svet.
Jednostavan svet.
To. U svakidašnjici našoj - svet.
(Iz zbirke "Željan Boga" str. 7.)

PRED NJENIM LIKOM

Zašto su proljetni vjetrovi,
Gospo,
na toplim krilima ponijeli
nejako srce?
Salaše drage zašto je jutros
poljubilo dobro proljetno
Sunce?

Dugo već nisam bio
pred licem Tvojim bijelim.
Oprosti,
Marijo draga!
Ja Te ipak ljubim
neznatnim bićem cijelim.

Zato danas neka pjevaju
ljudi, ptice i rumeni cvjetovi,
neka zeleno klasje
na njivama njišu
topli proljetni vjetrovi...

(Iz zbirke "Sin nizina",
34. str.)

NJENA PISMA (5.)

Spustile se jesenske magle
i tuga se prosula iznad oranica.

Ovdje sam tužna jer vas nema:
ni moga Cvrčka, ni tebe,
nikoga nema.

Htjela bih domu svome
da vas gledam prožeta zlom slutnjom.
Htjela bih kraj vas biti
i zaviti svoju tugu šutnjom.

Znaš, jablani se ovdje tužni njišu
i kasne ruže samo tugom dišu.

O, dođi... vodi me natrag
u davni, znani nam kraj.
Svježina gora da me opije
i života divotni kraj.

Dođi, prelomila se
dva sazrela klasa...
Sve je prošlo.
Trebalo tiho umrijet.
Bez glasa...

Subotica, 27. listopada 1965.
(Iz zbirke "Vijenac uspomena" str. 69.)

OKO SALAŠA

Voljenom stricu

Oko salaša
sedam jablanova.
Na straži.

Znam,
nemirno ih oko
tvoje
- traži.

Još se i danas
rado sjećam:
brižna ih nekoć
posadila ruka tvoja
uz kaplje
dnevnoga znoja.

Posjekli su drva.
S njima se izgubilo
- sve.
I tvoja misao:
posljednja i prva.

(Iz zbirke "Vijenac uspome-
na" str. 45.)

JUTROS

Orošen daljinama
vraćao se dan
novoga života
probuđen slutnjom.

Mladi klasovi
zadrhtaše jutros
opojeni mirisom
i svečanom šutnjom.

Jutros
kad plavetno nebo
zvijezdama nije sjalo,
puno sunčane rose,
klasje je moje
tiho mirisalo...

(Iz zbirke "Vijenac uspomena"
str. 35.)

NOĆ

Kao kraljica
koja je o ljepotama
prozirne snove snila,
prošla je kraj klasja
nad kojima se
tišina njiva slila.

Negdje su zaplakale
noćne strune čežnje i srca.
Nečija duša mnogo pati,
netko u suzama grca.

Zadrhtalo je klasje...
Na granu je negdje
pospana ptica sjela.
Zapitao sam noć tiho:
što je to ona htjela?

(Iz zbirke "Vijenac uspomena"
str. 37.)

ZOV SINA NIZINA

Kao živi plamen i nada daleka
izgara me čuvstvo radosti i sreće,
na njivama dragim dozrelo je žito,
procvali su ljiljani poljski
i sitno cvijeće...

O, danas klasovi nisu sumorni,
premda su moje ruke i sad zamazane
i konji moji umorni...

Godine su mnoge prolazile u daljine plave,
a ja sam molio nebo i oblake
da sidu u dolove,
jer je zemlja tvrda, a konji moji,
crni i umorni - tužno prigibljaju glave.

Večeri svake uzdišu kukuruzi
za kapljom noćne kiše,
večeri svake plako sam dugo,
jer njive drage neću vidjeti više.

Osamljen prolazim stazom
i mislim o ljepotama,
koje se rađaju negdje daleko
u sjaju večernjih boja,
dok na mekim rukama Dobrote
već davno počiva
sva tuga i mladost moja.

I ova večer proći će kraj mene
i šumjet će cvijeće, kukuruz i žito, -
te u svijet moram poći i saznati isto
da sve samo jednom cvijeta -
i polako vene

Još dok umre samo koji dan i noć,
- kao što biva uvijek -
o, njive drage, šaputat ću: Zbogom!
- Zbogom! -
Možda zauvijek!

(Iz zbirke "Sin nizina", str. 45.)

U SUMRAKU

U sumraku često idem stazom
što vodi iz Božijeg hrama.
Sretan sam,
jer je Gospoda zavoljela
moja duša mlada.

I ne tražim ništa:
ni ruže, ni cvijeća.
Život mi je pjesma
puna ljepote i bola,
a sreća je moja
zov vrlo dalekih
mojih dragih polja.

Polako spušta se noć...

Dok uvelo lišće mirno
sa vlažnih pada grana,
osamljen i prepun lijepih misli
hitro prolazim ulicama
sanjiva grada...

(Iz zbirke "Sin nizina", 16. str.)

U SJENI VJEČNOG SVIJETLA

Prijatelju dobri!
Dodji,
posjeti mene,
jer sam te dugo
noćas čekao.
Umoran sam...
i oči su moje snene.

Dodji,
jer sam po putevima
prostro sag
čiste mladosti moje;
pripremio sam lijepe stanove
i otvorio širom srce:
nek bude odsad prijestolje
Tvoje.

Dodji...
u vječnog svijetla sjeni...
Dodji, Prijatelju...
smiluj se
i oprosti meni.

(Iz zbirke "Sin nizina", 24. str.)

ZAŠTO

Čekam vas, prijatelji...
a jesen je siva.

Na golim poljima
jablani vitki stoje.
Osluškuju ponoć,
čekaju,

kasne sate broje...

Čekam vas dugo,
a noć je nijema...
prijatelji, zašto vas nema?

*(Iz zbirke "Vijenac uspomena"
str. 14.)*

U SUTON

Spušta se suton.
Za njim će stići
jeziva noć.

U kasne ću sate
osamljen čekati:
hoće li mi
netko doć'.

Zalud!

Umro je
za planinama
jesenji dan.

Da,
cijelu ću noć
iza zastora
opet biti sam...!

*(Iz zbirke "Vijenac uspomena"
str. 15.)*

JESENSKI DAR

Ja ne znam što bih Ti rekao u ovaj jesenski dan,
jer sve što imam maleno je i nevrijedno
da Ti poklonim za dar.
Od svega u ovom životu preostala mi je duša,
maleno srce.
I ovaj jesenski dan...

Drugo si mi oduzeo:
One, koje sam najviše volio pokrio si velom tajne
i sad za njih ništa ne znam.
Selo i oranice, čijom si ljepotom
blagoslovio moju mladost,
odijelio je od mene čovjek nepoznat.
Moj narod i zemlju pohodio si bičem saznanja
da ti budu bliže kroz suze pokajanja.

Ne zamjeri što ću Ti tek malen pokloniti dar:
sebe, srce, dušu i ovaj jesenski dan.

Primi! I daj da u ove dane
ne budem strašno sam.

(Iz zbirke "Zvona bjeline" str. 54.)

OČEKIVANJE

Nema vas, dragi moji.
Odoste daleko
put nezvanih strana.

Zašto me ostaviste
sama,
dok jesen prilazi
puna mutnih
dana.

Znam:
vas nema.

A nad zemljom ovom
gusta magla pada.
I srca su često tužna,
samilosno jadna.

*(Iz zbirke "Vijenac uspome-
na" str. 13.)*

POZDRAV

U nizu djece vaše, poljane cvjetne,
srcem punim svakidašnjeg bola,
u potragu za mirom zadnji ću poći
i pjevat ću pjesmu njiva i dola.

Nikad nisam u svom životu bio bez muke,
od djetinjstva svoga ja sam borio se vazda.
Danas ću zato poći natrag na poljane,
pozdravit ću moje drago selo sada.

Cvast će cvijeće i šumjet će mlada žita...

Gospode,
Tebi hvala za dar života,
za Tvoju dobrotu, za mladost i sreću.
Hvala Ti
Za svu ljepotu i jablane vitke,
što me čekaju na ulazu moga sela.

Beskrajna Tebi hvala
za pogled očiju mojih, gdje se rađaju tuge.
Hvala Ti što si mi dao srce skriveno,
mlado
i čudno.

Gospode,
bogatstva svakog vrelo,
hvala Ti...
Hvala i zato što ljubim
svoje selo.

(Iz zbirke "Sin nizina", str. 43.)

SVEČANO SRPANJSKO JUTRO

Putnici dragi,
kuda žurite preko polja
u srpanjsko jutro ovo?
Stanite!

U svanuće radosnog dana
mladost je moju obasjalo
Sunce novo.

Pticama jutros rekoh u lugu,
da sam pjesmu slušao drugu.
Rekoh noćnim tminama,
da više neće biti moji druzi,
jer danas moje srce
vječno Sunce ljubi.

Htjedoh još mnogo reći,
no neznatne i slabe
ljudske su riječi.

Pjevajte pjesmu, putnici,
radi veličine i saznanja toga:
jutros je duša moja bila
u zagrljaju vječnog Boga.

(Iz zbirke "Sin nizina", 11 str.)

DOK JESENSKE KIŠE PADAJU

Zaplakale su duge jesenske kiše
pod prozorom mojim.
Jesen prolazi preko pustih polja
i nosi snove lijepe na hladnim,
drhtavim rukama svojim.

Dok sumrak biva sve gušći
i salaše obavija tama,
sa seoskog tornja daleko
večernja zvona zvone...
Na njivama su brazde
meke i crne,
a zemlja hladna.

Sjedim i mislim...
Misli su moje tako vedre i lijepe,
iskrenih želja i nada prepune su
one;

mlado mi srce pjeva i moli,
premda duge kiše padaju
na uzorane brazde ove.

O, kako je lijepo voljeti njive
i slušati pjesmu u dolu,
ljubiti istinsku braću -
koja se ljudi zovu!

Noć je...
Tiho
suze vrele padaju
ali srce i duša
ipak
pjevaju!

(Iz zbirke "Sin nizina", 43. str.)

PRED MADONOM

Zašto je, o dobra Gospo,
na cvijeće pala rosa?
Zašto je baš pred Tobom
zaplakala djevojka
bosa?

Ona već za drugu majku ne zna,
jer je davno ostala siročče.
Ti joj ne odbij, Djevice, molbe
u ovo kasno proljetno veče.

Strah ju je onih dana
što buru i smrt nose.
Ne odbij je!
I oprosti, Majko,
što je pred Tobom
rasplela crne kose...

*(Iz zbirke "Zvona bjeline"
str. 12.)*

KLASJE

Klasje
često šumi,
uvijek podrhtava.
Noću pije
rosu zaborava.

Žito
glavu spusti
ovjenačanu danom,
prospe sitno zrnje
ovijeno zlatom.

Pjesma
često plače
i samoća šuti.
Klasje moje
sazrelo
skoru žetvu sluti.

*(Iz zbirke "Zvona bjeline"
str. 16.)*

RAVNICE MOJE

Brazde su noćas usnule,
noćas se zakriješile zvijezde.

Ruke su djevice sagove vezle,
sagove divne od zelene svile.
Oči mjesečeve suze su lile...
Ravnice moje biser su pile.

Ravnice moje,
zašto ste noćas tako tužne?

Kad svijetlom novim ožare se jutro
i novi ljudi kad nam opet dođu,
i nade nove kad se rode sutra,
kad bude više slobode i sunca:
sazret će klasje...
klasje sa ravnica.

Iznad vas noćas, ravnice moje,
srebrn mjesec biser toči.
Zbogom!
Tihom tugom zalile se oči...

11. VII. 1942.

(Iz zbirke "Zvona bjeline" str. 10.)

LJETNI SUTON

Negdje su daleko
zazvonila večernja zvona
svečane radosti,
zapjevala su negdje srca
raskošnim glasom
pjesmu mladosti.

Opet umire dan...
Na usnama blago
zatitra uzdah:
san,
pusti san!

Kroz orošenu noć
netko daleko
mora poč
sam,
potpuno sam.

(Iz zbirke "Zvona bjeline",
str. 11.)

KRAJ BRAZDE

Pustoš je svuda...
Nad njivama tužno jesen sniva.
Seosku crkvu i salaše
tajanstvenom ljepotom
zakrilila je magla siva.

Za plugom umoran idem
svake jeseni tako;
mnogo sam već
nad dugim brazdama plako.

U začarani kutić zadoh tražeći
zlatni tračak sreće.
Priznati ipak moram:
u životu ovom čovjeka
ništa usrećiti neće.

I dok se kroz magle
razliježe glas podnevnih zvona,
daleko od grada
veseo
danas kličem svima,
da sam sretan,
jer sam ponosan sin
mojih dragih bačkih nizina.

(Iz zbirke "Sin nizina" str. 49.)

ANTE SEKULIĆ je pripadnik srednje generacije pjesnika u Bačkoj. Rodio se 16. studenog 1920. god. u Tavankutu kraj Subotice. Rano je ostao bez majke pa je djetinjstvo i mladost proveo u St. Žedniku kod djeda s očeve strane.

Gimnaziju je učio u Somboru i Subotici. Studirao je na filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje je 1946. god. završio studij južnoslavenske književnosti i hrvatskog jezika. Brzo zatim, 1947. god. odbranom svoje disertacije pod naslovom "Govor bačkih Bunjevaca" doktorirao je na istom fakultetu.

Radio je kao srednjoškolski profesor u Sinju, Virovitici i Delnicama, a zatim kao profesor Pedagoške akademije u Rijeci. Sada živi u mirovini u Zagrebu.

Već kao gimnazijalac u Subotici bio je aktivan u društvenom, kulturnom i književnom životu svoga grada. Prije 52 godine objavio je svoju prvu pjesmu "Bezgrešnoj" (Subotičke novine, 9. XII. 1938. br. 49. str. 6.). Od tada počinje njegov književni rad u javnosti i niz godina javlja se u raznim našim časopisima.

Prvu zbirku pjesama objavila mu je Subotička Matica, neposredno prije rata 1941. godine. Drugu zbirku pjesama "Zvona bjeline" objavila mu je ista ustanova 1946. god. Povodom 30. obljetnice svoga pjesničkog rada objavio je u Zagrebu u vlastitoj nakladi zbirku pjesama "Vijenac uspomena" (1968.).

Pored svog profesorskog rada u školama, Ante Sekulić se od početka vrlo intenzivno bavio znanstvenim radom. Napisao je nekoliko knjiga i mnoštvo studija i članaka iz područja književnosti, jezika, povijesti i etnografije Hrvata u Bačkoj. Također je napisao niz studija iz drugih područja.

Svoje studije i znanstvene radove objavio je u brojnim našim znanstvenim časopisima ili u znanstvenim publikacijama Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Neke svoje članke i rasprave objavio je u vlastitoj nakladi. Uz to je održao niz predavanja na raznim znanstvenim skupovima.

Zbog skućesnoti prostora ne možemo navesti niti mali dio obilne bibliografije A. Sekulića, ali spomenut ćemo samo najvažnije djela: Književnost bačkih Hrvata (Zagreb, 1970.), Drevni Bač (Split, 1978.), Tragom franjevačkog ljetopisa u Subotici (Split, 1978.), Narodni život i običaji bačkih Bunjevaca (Zagreb, 1986.), Bački Bunjevci i Šokci (Zagreb, 1989. i 1990.)

Zadnjih godina A. Sekulić je objavljivao svoje pjesničke crtice u prozi u listu "Marija" (Split) i u časopisu "Marulić" (Zagreb). Posebno treba spomenuti dvije njegove pjesničke zbirke: "Željani Boga" (Zagreb, 1972.), (posvećena uspomeni Sluge Božjega o. Ante Antića) i "Pred Gospodinom" (Zagreb, 1976.). Ove dvije zbirke A. Sekulić je objavio pod pseudonimom J. Simunov.

Ovaj književni prilog "Bačkog klasja" neka bude skroman prilog proslavi 70. obljetnice života i 50. obljetnice pjesničkog rada A. Sekulića u želji da doživi mnogo uspjeha u daljem radu na području poezije i znanosti.

Subotica, 15. svibnja 1990.

Bela Gabrić

ANTE SEKULIĆ

ZOV DALEKIH POLJA

KNJIŽEVNI PRILOG
br. 4

BAČKO KLASJE
br. 57 lipanj 1990.

Povodom 70 godina života i 50 godina pjesništva
dr Ante Sekulića iz Subotice.

budu najbolje. Stručnog žirija nije bilo i teško je reći tko je bio najbolji. No, to se u ovom natjecanju ni ne traži. Ne dodjeljuju se nagrade za prva mjesta. Svi sudionici dobivaju Diplome "Zlatne harfe". Neki su imali dobar tekst, neki bolje izvođenje, a neki dobar aranžman. Sve skupa lijepo, raspjevano i raznoliko. Više od sat vremena lijepog pjevanja i muziciranja djece. Zborove su predstavljala sama djeca uz opću koordinaciju o. Marijana ...

Na koncu je generalni vikar Subotičke biskupije Bela Stantić prenio poruku pokrovitelja "Zlatne harfe" biskupa banjalučkog Dr. Franje Komarice i pozdrav subotičkog biskupa Ivana Penzeša. Djeca su odgovorila bučnim i dugotrajnim pljeskom.

Usljedila je stanka od skoro sat vremena. Sva djeca su izišla u prostorno samostansko dvorište. Franjevci su ih počastili kiflama i sokovima.

Oni su to radosno blagovali uz veselo čavrljanje i raspitivanje kako im je uspjelo, tko je bio najbolji. Nakon oduška i odmora, svi su se vratili u crkvu.

U 18 sati započela je sv. misa. Oko 400 djece poredalo se ispred svetišta, pratilo sv. misu i pjevalo. Sv. misu je predvodio Andrija Kopilović uz koncelebraciju s više svećenika. Propovijedao je mladi svećenik Franjo Ivanković. Porijeklom je iz obitelji s desetoro djece. Jasnoćom govora, mladošću i porijeklom shvaćen je i prihvaćen od djece. Pjevanjem su ravnale, uz pratnju orgulja, djevojke Silvana Bilinc i Jasna Jegić.

Mladi glazbenici s Bikova

Ovo raspjevano življenje i druženje djece na razini vjere izaziva ushite, budi nade, daje smjernice. Vidio sam starijeg župnika sa suzama radosnicama u očima. Župa mu je velika, ali ne baš aktivna. Problema je mnogo. Teško je Hrvatima katolicima u dijaspori i u vjerskom i u narodnom pogledu. Ova djeca su nada. Nije još sve propalo, ali treba mnogo više rada. Nastupila su djeca iz 11 župa. Što je s ostalima? Iz subotičkog okruga nisu bila djeca iz župa: Sv. Marija, Isus radnik, Palić, Žednik. Iz južnog dijela biskupije nedostajali su:

Sombor I, B. Breg, Monoštor, Sonta, Bač, Plavna, Vajska, Bodani, B. Palanka, Novi Sad. Ovo nije prigovor nikomu, nego samo pitanje na koje moramo svi zajedno dati odgovor. Zar ne možemo stvoriti stručnu ekipu glazbenika i voditelja, koja bi pritekla u pomoć župama koje ne mogu to same obaviti? Vidim tu i veliko polje rada za osposobljene laike.

Obično se kaže da su djeca veza ljubavi, stabilnosti i suradnje roditelja. Oni su ta snaga i u Crkvi. Okupili su na suradnju u "Zlatnoj harfi" svećenike, redovnike, redovnice svih družbi, pastoralne suradnice i suradnike - laike. Pokazalo se da za sve ima i mjesta i posla. Mi poučavamo i vodimo djecu. Dopus-timo djeci da nas povedu u bolju suradnju, u bolji i svestraniji pastoralni rad!

Josip Temunović

Vrijeme odmora u samostanskom dvorištu

TRIBINE MLADIH

1. Kriterij za izbor bračnog druga bila je tema tribine koja je održana 18. ožujka 1990. Predavanje na ovu temu održao je psiholog dr. Ungar Pal.

Govorio je o ljubavi i što je ljubav. Rekao je da je ljubav zadovoljenje seksualnih potreba kod čovjeka.

Naveo je četiri glavne oznake na osnovu kojih svatko sebi bira partnera. Na prvo mjesto je stavio seks. Ima takvih ljudi koji se sastaju samo zbog zadovoljenja seksualnih potreba. Nekome je najvažniji samo spoljašnji izgled.

Za nas kršćane su najznačajnije dvije oznake, a to su: psihička gdje se JA i TI pretvara u MI. Četvrta su zajednički ideali, da budu istomišljenici, da vjeruju u istoga Boga i imaju isti ideal.

Sudjelovao je lijepi broj mladih koji su s velikim interesom slušali predavača i poslije sudjelovali u raspravi. Mladi su oduševljeni ovim predavanjem.

2. Poslije jednomjesečne stanke zbog Uskrsa ponovno je održana tribina 20. svibnja 1990. Predavač je bio dr. Tadej Vojnović iz Novog Sada. Tema predavanja je bila "Mladi s Kristom u budućnost". Neosporna je činjenica da mladima pripada budućnost. Mladi žele ljudskiju budućnost koja će biti obasjana čovječnošću. Isus Krist je jedini koji čovjeku može dati budućnost i bez njega nema budućnosti. Ljubav je stvarnost bez koje ne možemo ući u budućnost. Kada prema nekome nešto osjećamo takva ljubav naziva se *eros*, a *agape* je ljubav koja prihvaća svakog čovjeka, bez obzira da li je simpatičan ili ne, da li mi je prijatelj ili ne, koje je boje kože, koje nacije, koje vjeroispovijesti. Bez takve ljubavi nema budućnosti.

Još je važno istaknuti čistoću srca. Ona se ispoljava preko vanjskog djelovanja. To je posljedica onoga što se nosi u srcu. Poslije predavanja bilo je premalo interesa za diskusiju.

Emilija

BAČ – DA ILI NE ?!

Jedanaesti po redu Dan mladih na području Subotičke biskupije za vjernike Hrvate i Slovake i ove godine održan je 2. svibnja u Baču.

Na ovogodišnji susret odazvao se mali broj mladih iz Subotice i okolnih mjesta, te iz Sombora, Novog Sada, Bača, Vajske, Bođana, Selenče i Sv. Miletića. Susret je započeo Euharistijskim slavljem, koje je predvodio preuzv. g. Ivan Penzeš, subotički biskup. On se nakon slavlja zadržao s mladima i sa zauzetošću pratio njihov rad. Prigodnu homiliju je održao o. dr. Tadej Vojnović, franjevac iz Novog Sada. On je poslije sv. mise održao predavanje na temu "Krist se događa u otajstvu Crkve" u duhu ovogodišnje poruke mladima: "Ja sam trs, vi loze" (Iv 15).

GOSTI IZ ŠIROKOG BRIJEGA

Nakon predavanja bila je dvosatna pauza u kojoj smo imali priliku i radost gledati igrokaz "U godinama gladi", koji su izveli naši ovogodišnji gosti na susretu mladi iz Širokog Brijega. K nama su stigli dan ranije. U Subotici su spavali

po obiteljima. Oni su nam svojim posjetom i sudjelovanjem u programu priredili veliko veselje. Predstava koju su izveli dirljiva je i potresna priča o kršnoj Hercegovini, između 1918. i 1920. godine. Hercegovina je tada zahvaćena glađu, a tisuće djece pod vodstvom franjevac pošlo je "trbuhom za kruhom" u ravnu Slavoniju. Bila je to rijetka prilika da upoznamo povijest naroda od kojega smo i mi potekli, te da se kroz upoznavanje jače povežemo u vjeri i prigrlimo u ljubavi.

KAKO DALJE ?

Poslije pauze uslijedio je rad po grupama, koji se zatim pretvorio u zajedničku diskusiju. U diskusiji su se čula interesantna iskustva i razmišljanja mladih, ali je osobito vrijedno spomenuti razgovor o "sudbini" Dana mladih. Postavljena su pitanja: Da li nastaviti sa ovim susretom obzirom na sve slabiju zainteresiranost mladih? Da li sa susretima nastaviti u Baču ili u nekom drugom mjestu? Kako i što ubuduće organizirati? Ova pitanja ostala su bez odgovora. Stoga pozivamo sve mlade i sve one kojima je stalo do njih, da nam pomognu u rješavanju problema oko dosada jedinstvenog susreta mladih vjernika Hrvata i Slovaka, u našoj biskupiji. Svoje prijedloge, inicijative, mišljenja... možete dostaviti na adresu uredništva Bačkog klasja – uz napomenu za prilog mladih. Svima unaprijed hvala!

Lucija

POLIVAČI

Na uskršni ponedjeljak su tavankučani imali nesvakidašnju priliku: viditi jedan lip stari bunjevački običaj "polivače".

Jedna skupina mladih momaka podsitila nas je, kako su kadgod polivači išli po našim salašima i šorovima u polivanje. Da bi sve bilo kako treba, pripravljanje je počelo rano ujutru. Kad je sve bilo spremno, polivači su krenili. Take polivače Tavankut skoro nije vidio. Mladi momci, obučeni u bunjevačku narodnu nošnju, uz pratnju tamburaša, na fijakeru, krenili su po tavankut-

Polivači u akciji

skim šorovima u polivanje. Momci su bili raspoloženi a sa fijakera je odjekivala pisma:

"Šta se ono izdaleka praši
to se šorom prate polivači".

Prolazeći tako raspivani širokim tavankutskim šorovima probudili su zanimanje mnogih mištana. Naime, na prvi mah, čuvši muziku i raspivane tamburaše ljudi nisu znali o čemu se radi. Međutim, kad su istrčali na sokak i onako iznenađeni ugledali okićene momke ruzmarinom, zumbulom i lalama, oma im je bilo jasno. Ništa manje iznenađeni nisu bili ni domaćini ni djevojka kod koje bi polivači došli. Jer ko bi u današnje vreme mogao i zamisliti da mu u kuću banu polivači sa tamburašima i to još na fijakeru. Zamisao mladi momaka da se ovako održi vodeni ponediljak stvarno se pokazala opravdanom jer je uspih bio više nego vidljiv. Polivanje djevojke obavljalo se prid kućom. Kad bi momci stigli u čijugod avliju pozdravljali bi domaćine "Faljen Isus čeljadi, imal' ode cura za polivanje", "Ima, ima, kako da ne, odgovarali bi domaćini, tu su unutra sad će mo' ti zvat napolje". Onda bi nana očla i zvala cure da izađu napolje. "A jel možemo mi ove cure malo polit?", pitali

bi momci. Nato bi bačo i nana odgovorili: "Kako da ne, samo ti polit". I djevojke bi isto tako potvrđivale, samo bi još dodale: "al' nemojte zdravo polit". Onda bi momci počeli s polivanjem. Polivali su s mirišljavom vodom. Za to vreme tamburaši su svirali, pa kako su im ruke bile zauzete tamburicama, doviknili bi: "Poli i zamene!" Onda bi momak polio i zanjega, pa kad su se tako dobro ispolivali, ušli bi unutra. Djevojke bi oma počele nuditi polivače s finim kolačima i dobrim domaćim vinom. Zatim je slidilo kićenje polivača s cvičem kao i darivanje pri odlasku. Za dar su polivači dobijali šareno jaje i pomorandžu.

Oduševljenje i radost na licima posmatrača su bili očiti, a oni malo stariji s tugom na dnu duše su se podsjećali na lipa stara vremena, kad se s fijakerom i tamburašima išlo u polivače. Tada se vodeni ponediljak nije mogao drugačije zamisliti. Od onda do danas nije prošlo tako puno vremena a koliko se tog puno zaboravilo. Ne bi trebalo da tako lako napuštamo i zaboravljamo naše lipe stare bunjevačke običaje, jer dogod postojimo triba da ti njigujemo, ili je bolje kazat: dogod ti budemo držali znaće se da i mi postojimo.

Izvitilac: Petar Skenderović, Bajmok

S KRISTOM U BUDUĆNOST

SUSRET MLADIH CRKVE U HRVATA

Vijeće za mlade BKJ organiziralo je 26. i 27. svibnja 1990. godine susret mladih vjernika – katolika sa željom da ovakvi susreti postanu tradicionalni.

ZAGREB,
26. svibnja 1990.

U subotu, u 17 sati, okupilo se u Zagrebu petnaest tisuća mladih koji su prisustvovali svečanom otvorenju susreta, zatim "slavlju mira i radosti" ili na "Uskrs – festu" u "Ciboni".

Svečano otvorenje susreta mladih započelo je paljenjem svijeća predstavnika

mladih na uskrsnoj svijeći. Susret je otvorio hrvatski biskup, Msgr. Slobodan Štambuk, predsjednik Vijeća za mlade BKJ. On je pozdravio Kardinala, sve prisutne biskupe (Puljića, Srakića, Penzeša), te sve mlade koje je nazvao "mladicama izraslima iz trinaeststoljetnog panja". Biskup Štambuk pozdravio je i predstavnike

Ulazak mladih bačkih Hrvata u nacionalno svetište

Evangeličke Crkve i Islamske vjerske zajednice. Slijedili su pozdravi predstavnika mladih. Čitav susret bio je prožet molitvom i pjesmama, koje su predvodili mladi župe sv. Petra iz Zagreba. Na kraju je mlade pozdravio i blagoslovio kardinal Kuharić. On je mlade pozvao da daju svoj prilog izgradnji društva u ozračju

novih nada, radosti i iščekivanja, kako bi kao vjernici mogli živjeti punu slobodu.

U 19, 30 sati započeo je tradicionalni "Uskrs-fest" u Ciboninoj dvorani. Pred prepunom dvoranom mladih (oko sedam tisuća) natjecalo se 13 glazbenih skupina. Pobjedila je skladba "Kad dijete ga moli", koju su izvele četiri djevojke skupine "Crisinus" iz Križevaca. Drugo mjesto pripalo je skladbi "Ti znaš" skupine "Kefa" iz Zagreba, a treće skladbi "Žedan sam" skupine "Shalom" iz Pule. Natjecanje su pratili i biskupi prisutni na susretu mladih, kao i kardinal Kuharić, koji je pobjedničkoj skupini predao diplomu.

◆ Dok je trajalo natjecanje u Ciboni, u katedrali je franjevac s Kaptola, o. Zvezdan Linić, s mladima koji su pjevali i molili, predvodio Slavlje mira i radosti.

U ponoć je prema Mariji Bistrici krenula skupina hodočasnika – pješaka.

Goste izvan Zagreba primile su na noćenje obitelji iz Zagreba i okolice.

MARIJA BISTRICA, nedjelja, 27. svibnja

Od ranog jutra prema Mariji Bistrici počela se slivati rijeka hodočasničkih autobusa s mladima iz raznih krajeva naše domovine, te s mladim vjernicima Hrvatima iz Molisa (Italija) i Gradišća (Italija), kao i mladim Hrvatima koji žive u Njemačkoj. Okupilo se oko pedeset tisuća mladih.

Susret na Mariji Bistrici započeo je u 9 sati molitveno-meditativnim programom koji su predvodili dr. Antun Škvorčević i dr. Zvezdan Linić. A više od 250 svećenika bilo je mladima na raspolaganju za sakrament sv. ispovijedi.

U 11 sati u svečanoj povorci na čelu s velikim drvenim križem što su ga donijeli mladi iz Gradišća, kao dar bistričkom svetištu, ušli su nositelji crkvenih barjaka, mladi u narodnim nošnjama, svećenici i biskupi. Euharistijsko slavlje, koje je predvodio kardinal Kuharić, započelo je nakon što je biskup Štambuk pročitao Papino pozdravno pismo. U euharistijskom slavlju mladi su sudjelovali aktivno molitvom i pjesmom.

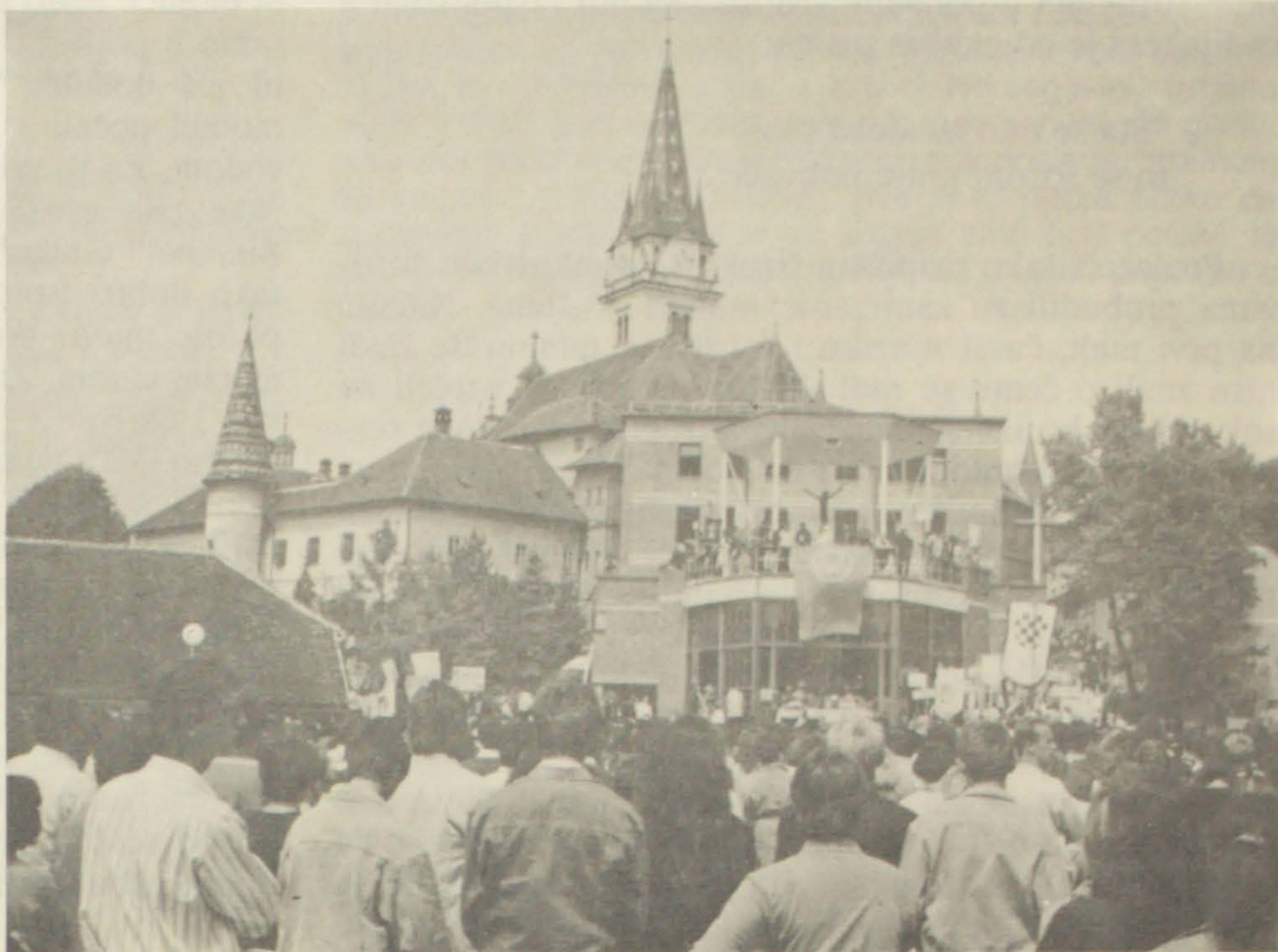
Kardinal Kuharić obratio se mladima prigodnom, vrlo toplom i konkretnom homilijom. Govorio je nama mladima i naglasio kako upravo mi trebamo biti "nosioci moralnog i duhovnog preporoda". On je između ostalog istakao važnost poštivanja ljudskog tijela riječima: "Moram spomenuti jedan životni stav koji ulazi u bit pojma dostojanstva ljudske osobe. To je čistoća. To je poštovanje ljudskog tijela. To je sačuvana mladost koja ulazi u brak nepovrijeđena, nevinna. To je dostojanstvo čestitih mladića i nevinih djevojaka... Vi ste, mladi pozvani od samog Isusa Krista da budete brana svojom savješću, svojim uvjerenjem, svojim svjedočanstvom čistoga života! Kršćanski mladići imaju biti čuvari i zaštitnici djevojačke časti, a ne zavodnici. Kršćanske djevojke imaju biti svojim dostojanstvom poticaj na poštovanje tijela i duhovnih vrijednosti, a ne povod za pad u grijeh. Riječ Božja je jasna..."

Na koncu euharistijskog slavlja mladi su pročitali dio svoga proglašenja s ovoga svoga susreta.

Na kraju susreta, biskup Štambuk pohvalio je mlade za njihovo svjedočenje i dostojanstveno držanje na susretu te javno pozvao kardinala Kuharića da slijedeće godine predvodi susret mladih u Splitu.

I MI SMO SUDJELOVALI

U subotu ujutro u 6 sati iz Bačke su prema Zagrebu krenula tri autobusa mladih vjernika Hrvata (i nekoliko predstavnika Mađara) iz Subotice, Đurđina, Tavankuta, Male Bosne, Bajmoka, Sombora, Vajske, Bača... Jedan od naših au-

Prizor sa svečane mise

tobusa usput je uzeo dvadesetak mladih hodočasnika iz Gunje. Svaki autobus imao je vlastitu putanju kretanja do Zagreba. U Zagrebu smo se svi našli oko 15 sati, gdje su nas s nestrpljenjem očekivali naši prijatelji koji studiraju u Zagrebu, kao i naši domaćini, mladi iz župe bl. Marka Križevčanina i mladi iz Granešine. Oni su nas malo povelili po gradu. A u 17 sati svi smo bili na svečanom otvorenju susreta u katedrali. U ime mladih vjernika Hrvata iz naše biskupije prisutne je pozdravio Ljubomir Mesaroš, koji je između ostalog rekao: "Živa smo grana na velikom stablu drveta ovoga naroda, ali smo isturena grana te nas jače šibaju vjetrovi i lome prolaznici. Podržite nas, budite s nama da s Kristom u budućnosti živimo slobodni civilizaciju ljubavi tamo gdje je to jako teško a tako potrebno! Budimo zajedno, bit će nam lakše..." A Hajnalka je pozdravila Kardinala i sve prisutne u ime mladih vjernika Mađara Subotičke biskupije. Poslije toga uputili smo se autobusima prema dvorani Cibone gdje smo prisustvovali "Uskrs-festu". Nakon završenog koncerta dva autobusa su pošla u župu bl. Marka Križevčanina, a jedan u Granešini. U župnoj dvorani župe bl. M. Križevčanina domaćini pripremili su nam večeru, a poslije toga razišli smo se po obiteljima. Zahvaljujemo našoj Đurđici Kopilović, katehistici župe bl. Marka Križevčanina, koja je inače rodnom iz Subotice, za svu brigu i ljubaznost oko smještaja po obiteljima. Bilo nam je doista lijepo. Odmorili smo se dobro, iako je bilo kratko. U 7 sati krenuli smo već prema Mariji Bistrici. Aktivno smo sudjelovali u čitavom programu. Ivan Vuković i Jelena Piuković bili su u narodnoj nošnji i predali su Kardinalu

naš dar – košaru s domaćim kruhom iz Bačke. U nošnji su bili i Ivan Piuković i Marina Stantić, a mladić iz Vajske pročitao je jedan zaziv molitve vjernika. Naši natpisi "Subotička biskupija" i "Bački Hrvati" bili su dobro uočljivi i rado snimani. Poslije sv. mise zajednički smo ručali u autobusu i oko autobusa, a onda smo oko 16 sati krenuli kući radosni i obogaćeni ovim susretom, koji je bio veličanstven. Svi smo poželjeli doista početi s Kristom u budućnost i graditi bolji, ljepši svijet.

I NAŠ BISKUP BIO JE S NAMA

Naš biskup, Msgr. Ivan Penzeš, također je s nama putovao na ovaj susret. On je bio vodič jednog autobusa. Zahvaljujemo mu na svoj brizi, a osobito što je htio biti jedan od nas i s nama podnijeti teret putovanja i cjelokupnog programa. U drugom autobusu vodiči su bili vlč. Andrija Anišić, tajnik biskupije i s. Tarzicija Tunjić, katehistica župe Isusova Uskrsnuća u Subotici, a u trećem vlč. g. Andrija Đaković, župnik u Vajskoj i Bodanima. Hvala i njima na svemu.

SPRIJATELJILI SE GUNJA I SUBOTICA

S velikom radošću ističemo da smo u jednom autobusu putovali zajedno s mladima iz slavnoske župe Gunja. Igrom slučaja ili Božjom providnošću našli smo se u istom

autobusu. I nismo se pokajali. Upoznali smo se, zblížili, zavolili. Zajedno smo molili, pjevali... Rastanak je bio dirljiv. Pred crkvom u Gunji zajedno smo zaigrali kolo i zagrljeni otpjevali himnu ovogodišnjeg susreta mladih: "Kriste budi naša radost"! Svi smo poželjeli i truditi ćemo se da ovo ne bude naš posljednji susret.

B. B. i A. A.

KAKO NAM JE BILO?!

Nakon susreta neki od nas pokušali su izraziti svoje dojmove i osjećaje.

"Još me i sada prolaze trnci kad se sjetim kako je odjekivala Cibona dok je sedam tisuća mladih pjevalo pjesmu "Kriste u tvoje ime" i oni beskrajni aplauzi kardinalu Kuhariću i skandiranje "Franjo, Franjo", te oduševljeni pozdravi svim biskupima koji su bili s nama. A onda nakon koncerta razilaze se autobusi i svi mašu, pozdravljaju i otpozdravljaju s vjerom i ljubavlju u očima. Dobro nedjeljno jutro poželio mi je Krist skriven u polutama crkvice bl. Marka K. i kao da je sa velikog križa svima govorio: "Ne brinite se, bit ću s vama!". U Bistrici sam bila oduševljena mnoštvom mladih i bistričkom Gospom u tihoj crkvi, gdje si se u polutama i usred buke mogao na miru i u tišini susresti s Gospom, s Isusom... Sve mi je bilo tako veličanstveno i tako obično. A onda kad se u autobusu orila pjesma od Bistrice pa do Subotice, srce mi je plamtjelo od sreće i Kristove ljubavi. Na trenutak mi je bilo teško kad se u Gunji razvilo kolo opraštanja, ali čemu žaliti, kad je Isus uvijek s nama. On nas povezuje i učinit će da se ponovno sret-nemo. Na kraju samo izražavam žaljenje što nas nije bilo više da saznaju svi oni u

Hrvatskoj da i u Bačkoj ima vjernih Hrvata."

Snežana

"Dva predivna dana, koji su pravi dar Božji! Bilo mi je divno na putu, gdje smo se molili, pjevali, radovali se i zahvaljivali. Bilo mi je lijepo na "Uskrs-festu", ali mi je od svega najdivnije bilo u Mariji Bistrici, gdje sam sada bila prvi put. Euharistijsko slavlje bilo je doista prekrasno. To je ono što me je preporodilo i što me još uvijek nosi. Na toj sam milosti Gospodinu uistinu zahvalna..."

S. K.

"Hodočašće na Mariju Bisticu u meni je ostavilo plodonosan trag. Osjećam se kako sam konačno, poput galeba Jonatana, stigla s pravim jatom u topli kraj, gdje se svaki osjeća među svojim i sa svojim. Divno je bilo osjetiti i doživjeti kako je i moj let radost za druge, te u slapu mladih okupljenih sa svih strana i moja kap mnogo znači. Bilo mi je toplo pri srcu, jer sam osjetila: to je moja Zemlja, to je moj Dom, to je ono pravo: biti s braćom i sestrama i u tom zajedništvu slaviti Boga koji nam darova Sina svoga Isusa Krista, s kojim se zaista može graditi bolje sutra."

T. T.

"Sad vjerujem da je civilizacija ljubavi moguća. Imam puno više nade u bolje i ljepše sutra. Kad pedeset tisuća mladih tako moli, tako pjeva, tako se ponaša... onda to zbilja nije samo utopija. Uvjeren sam da su svi prisutni na susretu mladih spremni početi s Kristom u budućnost. A ja sam još jednom iskusio da bez Njega stvarno ne možemo učiniti ništa, a da s njim možemo radati prekrasnim plodovima. Radostan sam i zahvalan Gospodinu što sam mogao putovati s mladima i tako se uvjeriti da su naši mladi divni, zreli... nijedan problem, nijedno zakašnjenje... svi pobožni, veseli, strpljivi. I naša biskupija se s pravom može nadati ljepšoj budućnosti, jer ima mladih koji u nju odlučno i hrabro polaze s Kristom.

Najslabija točka susreta, za mene, je bio "Uskrs-fest" u Ciboninoj dvorani. Nakon divnog početka, brzo je dvorana postala šetalište, da bi na kraju u njoj ostalo možda svega tisuću ljudi. Organizatori bi trebali promisliti što učiniti iduće godine! Osobno mislim da bi koncert bio puno uspješniji ako bi se pjevale poznate pjesme, tako da se i sama publika može uključiti. No, sve u svemu bilo mi je predivno."

Vlč. Andrija A.

PROMOCIJA KNJIGE DR. ANTE SEKULIĆA "BAČKI BUNJEVCI I ŠOKCI"

Izdavačko poduzeće "Školska knjiga" u Zagrebu objavila je ove godine drugo izdanje monografije dr. Ante Sekulića "Bački Bunjevci i Šokci" (prvo izdanje objavio je isti izdavač 1989. god.). Svečanu promociju te knjige organizirali su KUD "Šokadija" iz Zagreba i izdavačka radna organizacija "Školska knjiga", u utorak, 24. travnja ove god. sa početkom u 18 sati u Klubu samoupravljača, Jurišićeva 1 u Zagrebu u okviru priredbe "Zagrebački šokački divani" br. 43.

U okviru programa na svečanosti su održana ova predavanja:

1. prof. dr. Dragutin Pavličević: Povijesne odrednice u djelu Ante Sekulića, "Bački Bunjevci i šokci"; 2. prof. Maja Kožić: Etnološke bilješke uz knjigu Ante Sekulića "Bački Bunjevci i Šokci"; 3. prof. Božidar Petrač: Književno djelo Ante Sekulića; 4. prof. dr. Dragutin Pavličević je predstavio ovo drugo izdanje knjige dr. Ante Sekulića, a u ime "Školske knjige" je govorio dr. Jozo Marević.

Voditelj kroz program bio je glumac Vlatko Dulić koji je čitao fragmente iz književnih djela dr. Ante Sekulića, a domaćin priredbe bio je Karlo Hajek.

Takođe je govorio prof. Julije Skenderović kao gost iz Subotice u ime Instituta "Ivan Antunović" i KUD "Bunjevačko kolo". On je pozdravio autora knjige i istakao je važnost ob-

javljanje ove monografije u kulturnom životu Hrvata u Bačkoj.

Od gostiju takođe je Naco Zelić pozdravio autora knjige i zahvalio je izdavaču na ovoj kulturnoj akciji, koja ima veliku vrijednost.

Okupio se lijep broj gostiju na ovoj kulturnoj priredbi.

Uredništvo "Bačkog klasja" čestita dr. Anti Sekuliću na objavljenoj knjizi koja je nastala kao rezultat ustrajnog znanstvenog rada. Takođe zahvaljujemo "Školskoj knjizi" jer je ovim izdanjem pomogla boljem upoznavanju naše kulturne baštine.

O dr. Anti Sekuliću vidi opširnije u "Književnom prilogu" ovog broja "Bačkog klasja".

Knjiga dr. Ante Sekulića može se kupiti u glavnoj knjižari "Napredak" br. 1, trg Republike u Subotici.

POSJET HRVATSKOG SVEĆENIKA IZ RUMUNJSKE VAJSKOJ

Kao prva reakcija na korizmenu sabirnu akciju bačkog dekanata za naše hrvatske župe u Rumunjskoj, bila je uzvratna posjeta gos. Marijana Tynkua, hrvatskog župnika iz Lupaka. On je na poziv vajštanskog župnika Andrije Đakovića došao predvoditi misno slavlje i održati homiliju na proštenju u nedjelju 29. travnja. Gost je govorio i o situaciji Crkve u Rumunjskoj nakon pada komunističke diktature. Budući da u Vajskoj živi jedna skupina Roma (Cigana) koji govore rumunjskim jezikom, na koncu mise je gost pozdravio prisutne i na rumunjskom jeziku. Tom je zgodom gost iz Rumunjske posjetio i neke druge župe bačkog dekanata; Selenču, Plavnu i Bačku Palanku. Zahvalio se svećenicima i narodu za materijalnu pomoć i duhovnu podršku.

Z.K.

PROSLAVA "RADOSNE GOSPE" U TUZLI

8. svibnja 1988. godine, u Tuzli je svečano proslavljena 300. obljetnica puka i fratara iz Gradovrha i tuzlanskog kraja u Bač i jugozapadnu Bačku, a predvodio je kardinal Franjo Kuharić. U Tuzli se svake godine na prvu nedjelju svibnja okuplja narod oko kopije milosnog lika "Radosne Gospe gradovrško-bačke". Tako je bilo i ove godine 6. svibnja kada je svečano liturgijsko slavlje predvodio apostolski pronuncij Gabrijel Montalvo. U slavlju je sudjelovao i provincijal bosanskih franjevaca fra Luka Markešić, te sav redovnički i biskupijski kler tuzlanskog dekanata. Na slavlju je sudjelovao i poglavar bačkog samostana o. Josip Špehar. On je u nekolicini društva mladih obučenih u narodne nošnje, dopratio originalni lik "Radosne Gospe" koja se čuva u franjevačkoj crkvi u Baču. Bački dekan Lazar Ivan Krmpotić bio je također sudionik ovog slavlja. Ovo slavlje svaki puta je prigoda za ekumenске i dijaloške susrete sa predstavnicima drugih vjerskih zajednica i društveno-političkih struktura. Pravoslavni vladika gospodin Vasilije Kačavenda, episkop tuzlanski, radi đurdevanskih obaveza nije mogao sudjelovati na samom liturgijskom slavlju, zato je on došao dan ranije pozdraviti apostolskog pronuncija i sabrani kler tuzlanskog kraja. Poslije večere razvio se veoma otvoren razgovor o ekumenskoj situaciji u našoj zemlji. Čula su se veoma interesantna zapažanja, a izražavani su i stanoviti strahovi. Obje strane su vidjele izlaz u otvorenom ekumenskom približavanju, susretanju i dijalogu. Predstavnici društvenih struktura i političkih organizacija tražili su poseban prijem kod apostolskog pronuncija, što im je bilo omogućeno. Predstavnici muslimanske vjerske zajednice bili su prisutni na samoj liturgijskoj svečanosti. Na kraju litursijskog slavlja jedan je predstavnik pozdravio apostolskog pronuncija, vjernike i svećenike i izrazio radost nad mogućnošću ovoga susreta. Predstavnik bačkih Hrvata Lazar Ivan Krmpotić je posebno izrazio radost, da je saznao da će se u skoroj budućnosti početi graditi u Tuzli, u predjelu ispod slavnog Gra-

dovrha, kamo se već grad Tuzla proširio, novi pastoralni centar posvećen "Radosnoj Gospi gradovrško-bačkoj". Tamo će biti prenesena kopija milosnoga lika koji su za 300. stoljetni bački Hrvati poklonili svojoj braći u Tuzli. Bački dekan je poželio da taj novi centar bio "majčina kuća" u ovom univerzitetском gradu. Neka to bude mjesto gdje će se susretati ne samo u dijaspori raspršeni katolici, nego i pravoslavna braća, te braća Muslimani, koji je također štuju kao majku Isusu. Tako će ovo obnovljeno štovanje "Radosne Gospe" postati mjesto susreta i razgovora, kao što to ove tri godine i pokazaše.

Sestre pred crkvom na Paliću

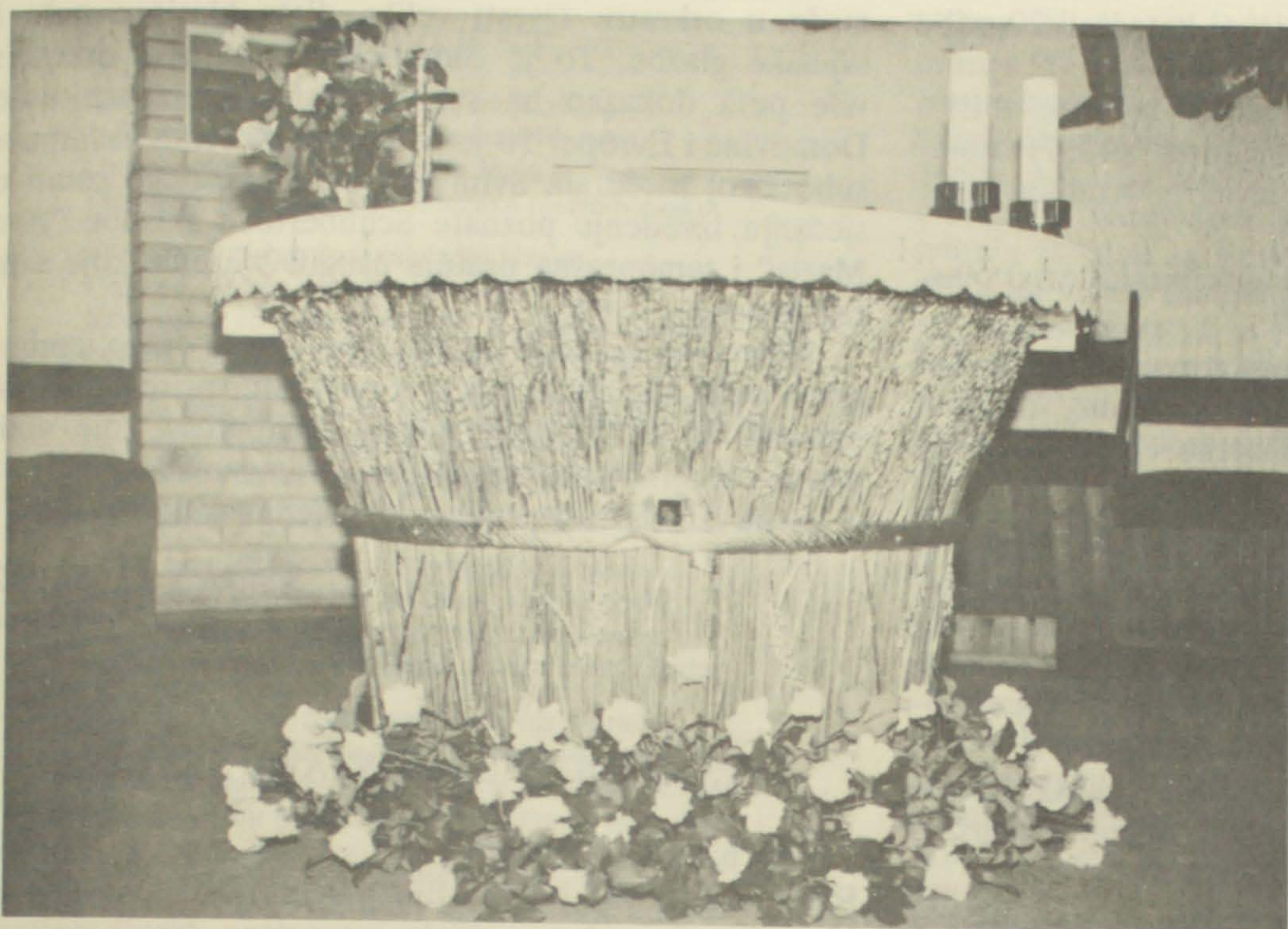
DUHOVNA OBNOVA SESTARA

Redovnice svih družbi subotičke biskupije sastaju se svakog mjeseca radi duhovne obnove. Tako su se sastale i 5. svibnja 1990. na Paliću. Došlo je preko trideset sestara.

U prekrasnom palićkom parku, u lijepoj župskoj crkvi sestre su se našle u molitvi, molitvi i druženju. Voditelj o. Anto Knežević govorio im je na temu: "Redovnički život i obnova". Pri koncu dana su zajednički slavili Euharistiju.

Ljepotom prirode, bogatstvom duhovnih sadržaja i poznatom gostoljubivošću župnika Josipa Laista sestre su doživjele puninu susretanja. Radosne su se vratile u svoje zajednice.

s. Martina

Novi oltar u crkvi na Bikovu

POSVETA NOVOG OLTARA NA BIKOVU

Na duhovski ponedjeljak 4. lipnja 1990. godine, svečano je posvetio novi oltar Msgr. Ivan Penzeš, subotički biskup, u župnoj crkvi na Bikovu. Uz biskupa su u konceleciji prisustvovali tom svečanom činu šestorica svećenika. Obred posvećenja oltara je tumačio Andrija Kopilović i ujedno ravnao cijelom svečanošću. Narod je u veoma lijepom broju ispunio crkvu. Skladnim pjevanjem je upravljala orguljašica i pastoralna suradnica Nada Pipan. Vjerni puk je sa ponosom i razumjevanjem sudjelovao u ovom događanju liturgijskog čina i zajedništva vjere.

Agilni i domišljati bikovački župnik Julije Bašić nas ne prestaje iznenađivati lijepim i novim sadržajima u svojoj crkvi. Kroz desetak godina, skromna seoska crkva od nabijanice, je postala najljepši unutarnji prostor jedne crkve. Prvo je uklonjen niski i ravni strop crkve. Visina crkve je došla pod sam krov. Veliki prelomljeni luk je obložen drvetom, što daje ugodaj topline i posebne ljepote. U visini 150 cm cijela crkva je obložena drvenom lamerijom u stilu ograde od leca. Postavljeno je novo svetohranište u imitacije salašarskih krušnih peći, kakove se još mogu vidjeti na starijim salašima. Krstionica je u liku derma. Glavni oltarni reljef Gospina uznesenja od bronze je rad akademskog kipara iz Zagreba. Ugrađeni su i narodni motivi. Cijela crkva je nanovo i raskošno osvijetljena.

Konačno je došlo ono najvažnije - oltar. Novi oltar je od hrastovine. Polukružnog je oblika, a sa prednje strane su urezbareni klasovi žita. Pored njega je i novi ambon. Tri glave suncokreta nose postolje. Na deset listova suncokreta su ispisane Božje zapovijedi. Oltar je

rad Petra Miklušića i supruge mu Dragice. Ambon takođe.

U međuvremenu su postavljene i lijepe postaje Križnog puta u bronzi. Tako je, konačno, sve na okupu. Sve je rađeno uz stručno vodstvo umjetnika i vrsnih majstora. U sve su ugrađeni narodni motivi našeg hrvatskog puka sa okolnih salaša. To je, koliko je meni poznato, najljepša umjetnička inkulturacija u našim crkvama.

Josip Temunović

KONCERT U NOVOM SADU

Blaško Dekanj, župnik župe Imena Marijina u Novom Sadu, pozvao je u goste katedralni zbor "Albe Vidakovića" iz Subotice 13. svibnja 1990. godine.

Prije podne u 10 sati zbor je pod sv. misom pjevao II. staroslavensku misu skladatelja Albe Vidakovića. U podne je priređen ručak za goste i članove domaće župskog zbora "Laudanti". To je bila ujedno prilika za bolje upoznavanje članova dvaju zborova. Druženje se nastavilo po objedu u zajedničkom razgledavanju grada i tvrđave u Petrovaradinu. Vodič i tumač je bila Anica Nevolić voditeljica zbora "Laudanti".

Navečer u 19 sati bio je koncert u župnoj crkvi. Gosti su u bogatom programu izvodili skladbe čuvenih stranih skladatelja: Bach, Hendel, Fr. Angelo, Cascioli. U programu su bili zastupljeni i domaći skladatelji Albe Vidaković i Milan Asić. Solo dionice su pjevale s. Karmela Kovačević i gđa Terezija Jegić-Buljovčić. Na orguljama je svirao mladi vrsni orguljaš Alen Kopunović. Zborom je ravnala s. Mirjam Pandžić.

Blaško Dekanj

KONCERT KATEDRALNOG ZBORA "ALBE VIDAKOVIĆ" U SUBOTICI

Subotički katedralni zbor "Albe Vidaković" s velikim poštovanjem čuva uspomenu na našeg velikog skladatelja i muzikologa čije ime nosi.

Albe Vidaković je umro 18. travnja 1964. god. u Zagrebu, a sahranjen je 21. travnja u Subotici u Bajs-kom groblju.

Zbog toga svake godine u proljeće, povodom obljetnice njegove smrti katedralni zbor organizira sv. misu zadušnicu i priređuje koncert. Ove godine sveta misa zadušnica za Albu Vidakovića bila je u nedjelju 22. travnja u 10 sati u subotičkoj katedrali uz pjevanje katedralnog zbora. Svečani koncert katedralnog zbora

"Albe Vidaković" bio je u subotičkoj katedrali 20 svibnja sa početkom u 19,30 sati.

Izveden je veoma bogat program. Iz stare zbirke crkvenih pjesama "Cithara octochorda" (1757) otpjevane su dvije pjesme: "Zdravo Djevice", "Kraljice Neba raduj se".

Također je bio zastupljen i gregorijanski koral pjesmom "Na gozbu Kralja Jaganjca".

Od stranih majstora na programu su bili Giovanni Pierluigi Palestrina (1525-1594.) s pjesmom "Ti divni Kralj si nebesnik" i Ludwig von Beethoven (1770-1827.) s pjesmom "Nebesa sjaju".

Od naših skladatelja zastupljeno je njih nekoliko:

Jakobus Gallus - Petelin (1550-1591.) "Evo kako umire pravednik", Ivan Zajc (1832-1914.) "Ave Maria", o. Kamilo Kolb (1887-1965.) "Pristupit ću Božjem žrtveniku", Albe Vidaković (1914-1964.) "Misa simplex", Milan Asić (1917-1986.) "Omnia omnibus".

Sve ove skladbe pjevao je mješoviti i ženski katedralni zbor "Albe Vidaković" pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić, a na orguljama je pratio Alen Kopunović.

Nastupili su i naši mladi orguljaši sa svojim solo točkama. Silvana Bilinc je izvela na orguljama "Fantaziju" o. Fortunata Pintarića (1798-1867.), Alen Kopunović je svirao na orguljama preludij u G-duru Jochanna Sebastianana Bacha (1685-1750.).

Program koncerta je obogatio nastup članova Subotičkog tamburaškog orkestra pod umjetničkim rukovodstvom Stipana Jaramazovića. Oni su izveli poznatu skladbu Franza Schuberta (1797-1828.) "Ave Maria", a pratili su zbor kada je pjevao uskrsnu pjesmu "Kraljice neba, raduj se" i bili su pratnja u pjevanju "Hrvatske pučke mise" Toma Yeseta.

Na kraju, kao dodatak programu, mješoviti zbor je poletno i oduševljeno otpjevao svečani "Aleluja" (iz oratorija Georga Fridricha Hendela "Mesija").

Sa zadovoljstvom možemo istaći da je to bio lijep koncert sa raznovrsnim programom koji je izveden s ujednačenim uspjehom i dotjeranom skladnošću. Uložena je velika žrtva s mnogo truda svih članova zbora na čelu sa njihovim dirigentom. Taj trud je urodio plodom i uspjehom s kojim svi mogu biti zadovoljni i ponosni. Zato svima treba izraziti priznanje i zahvalnost što su nam priredili tako bogat program i lijep doživljaj.

Katedralni zbor ima mnogo mladih članova. Oni neka nastave tradicije starije generacije u zboru pa neka njeguju glazbenu umjetnost na zadovoljstvo svih koji vole ono što je lijepo i plemenito.

Treba pohvalno istaći nastup naših mladih talenata, mladih orguljaša. Silvana Bilinc i Alen Kopunović su veoma mladi, ali imaju veliku ljubav za umjetnost. To neka njeguju i marljivo rade na usavršavanju pa će doći novi uspjesi. Želimo da nastupe još na mnogim koncertima.

Posebno treba istaći gostovanje članova Subotičkog tamburaškog orkestra pod umjetničkim vodstvom Stipana Jaramazovića. Njihov nastup je bio novost i osvježenje cjelokupnog programa. Svi smo se uvjerali da i tamburica kaostari i tradicionalni narodni instrumenat

može u orkestru izvesti velika djela klasične naše i svjetske glazbe. To je Subotički tamburaški orkestar više puta dokazao na svojim nastupima širom naše Domovine i Evrope. To je pokazao i na svom nastupu u subotičkoj katedrali. Svim prisutnima će dugo ostati u sjećanju izvođenje poznate Schubertove skladbe "Ave Maria" i tamburaška pratnja drugih pjesama koje sam ranije naveo.

Neka ovaj orkestar pronosi slavu naše drage tamburice i neka što češće nastupa na našim priredbama da uživamo u muziciranju mladih tamburaša koje vodi neumorni njihov voditelj Stipan Jaramazović.

Svim izvođačima programa još jedna velika hvala!

Subotica, 22.05.1990.
Bela Gabrić

SVEČANOST U SAMOSTANU SESTARA

Na blagdan Uzašašća, 24. svibnja o.g. u župi sv. Roka u Subotici bila je lijepa svečanost. Obavljen je blagoslov dograđenog dijela samostana časnih sestara Kćeri Milosrda, koje već dugi niz godina pastoralno djeluju u tom kraju našeg grada.

Ta svečanost je imala svoj program: u 17 sati u župnoj Crkvi sv. Roka biskup Msgr Ivan Penzeš služio je sv. misu kao zahvalnost Bogu i za sve koji su omogućili duhovno, materijalno i radno da se dovrši dogradnja samostana. U asistenciji su bili vlč. Bela Stantić, generalni vikar i o. Andrija Matić, gvardijan subotičkog franjevačkog samostana. Bilo je prisutno više svećenika i časnih sestara iz pojedinih samostana i lijepi broj vjernika. Svečanosti je doprinijelo lijepo pjevanje na koru.

Prigodnu propovijed je imao biskup Penzeš. Izrazio je radost svih zbog ovog svečanog trenutka koji ima važnost za cijelu župu.

Poslije sv. mise tri djevojke u bunjevačkoj svečanoj narodnoj nošnji izvele su prigodni recital, a zatim je predstojnica s. Eleonora Merković pozdravila nazočne i zahvalila je ocu biskupu, svećenicima, časnim sestrama i vjernicima koji su došli na ovu svečanost. Zatim je zahvalila svim koji su na bilo koji način pomogli u ovom velikom pothvatu. Posebno je navela imena svih inženjera i svih majstora koji su rukovodili ili izvršavali pojedine zanatske radove.

Po završetku svečanosti u crkvi svi su prešli u dvorište samostana časnih sestara, gdje je biskup obavio blagoslov novog dograđenog krila samostana, koji ima prizemlje i jedan kat sa šesnaest samostanskih soba. Nakon blagoslova časne sestre su domaćinski počastile svoje goste.

Časne sestre Kćeri Milosrda uložile su velike materijalne žrtve i mnogo truda za dogradnju tako lijepog novog krila svoga samostana i zbog toga im iskrene čestitke sa željom da i dalje požrtvovno rade u ovoj našoj župi, gdje se pružaju mnoge mogućnosti za svestrani apostolat.

ISPOVIJEST

Iz brazda zemlje ove niklo je moje zvanje,
iz širokih polja žitnih, iz rada žuljavih ruku.
Ljepotu ove ravnice zavoljelo moje je srce
i shvatilo ljubavlju žarkom težaka njezinih muku.

Al' vedrinu neba, kroz lelujanja klasja
i laki povjetarac za vrijeme ljetnjih žega,
srcem sam shvatila cijelim da ima nešto veće,
nešto što vuče k slobodi: slijediti samo Njega.

I pošla sam radosno za Njim, jer zvao je tako blago
i u ljubavi svojoj i mene je usrećit htio.
U srce mi stavio ljepotu svoje istine čiste
i s nježnošću i dobrotom u bjelinu me skrio.

I zato svim srcem želim nositi istinu Božju,
da svjetla i sunca više na ovom svijetu bude.
Želim Kristovim srcem obuhvatiti ovu ravnicu
i raširenih ruku zvati k Bogu njezine drage ljude.

Misao jedna me prati i molitva iz nje se rađa
kad god Isusu dođem i kleknem do njegovih nogu:
"O Bože, daj da te mladi uzljube ljubavlju žarkom
i shvate divnu ljepotu služenja jedinom Bogu!"

U ovom svijetu tame i ponoru velikih zala,
mladost je njihova prazna, neosmišljena, sjetna.
O daj, Isuse, da s tobom svima doviknuti mogu:
samo u prijateljstvu s Bogom duša je istinski sretna!

Blagoslovi Isuse, ove brazde, tako plodne, duboke,
iz kojih je sa zrnjem žita niklo i moje zvanje.
O daj da mladi čuju blagi glas poziva Tvoga
i radosno pođu za tobom uz nesebično predanje!

s. Blaženka Rudić

PAPA POČASNI ČLAN DRUŠTVA KNJIŽEVNIKA MAKEDONIJE

15. svibnja o.g. u Skoplju na najsvečaniji način proglašeno je, da je papa Ivan Pavao II. krsnim imenom Karol Wojtila, ubrojen kao počasni član Društva književnika Makedonije. Tom činu su prisustvovali predstavnici najviših društveno-političkih struktura, te predstavnici svijeta kulture i znanosti i predstavnici Makedonske pravoslavne Crkve, Katoličke Crkve i Islamske vjerske zajednice. U okviru svečane sjednice, koju je u živo prenosila televizija Skoplje, predsjednik Društva književnika Makedonije Todor Čalovski je iznio biografske podatke Karola Wojtila i vrednovao njegovo poetsko stvaralaštvo, obilno citirajući misli iz samih njegovih stihova. Posebno je istakao papinu misao, da pjesnik vjeruje, da je uzdignuti bljesak dobrote, ono što ruši svaki ljudski zid, što premošćuje svaku daljinu, a oči ljubavi zamijenit će mržnju i trpljenje. Tom je zgodom predstavljen i prijevod Papinih stihova u prijevodu Petra Nakovskog, pod naslovom "Poezija".

U drugom dijelu svečanosti predstavljena je papina enciklika "Slavenski apostoli" o sv. Braći Ćirilu i Metodu, izdana 1985. godine u povodu 1100-te obljetnice smrti sv. Metoda, a koja se u veljači ove godine pojavila u tisku papinskog dokumenta na makedonskom jeziku vrlo je rječito priznanje jednog naroda i njegove više tisućljetnje kulturne i jezične baštine. O značenju ovog pisma i njegovog izdanja na makedonskom jeziku, govorio je profesor dr. Tome Sazdov. O općecrkvenom, kulturnom i opće ljudskom značenju općenito papinih encikličnih pisama, a posebno ovoga, govorio je skopski

biskup dr. Joakim Herbut. Na svečanosti je govorio i mitropolit povardarski gospodin Mihail (Metodij Gogov) iznoseći svoje dojmove sa brojnih susreta sadašnjim papom, iznoseći da papa Ivan Pavao II veoma dobro poznaje makedonsku situaciju. O cijeloj ovoj svečanosti napravljen je video snimak, kojega su 24. svibnja zajedno sa Poveljom o počasnom članstvu (napisanom na makedonskom jeziku) i posebnim popratnim pismom, u Rimu predali osobno sv. Ocu u povodu godišnjeg posjeta grobu sv. Ćirila, koji već 26 godina organizira državno-crkvena delegacija iz Makedonije. Ove godine se službenoj delegaciji pridružila i skupina hodočasnika iz cijele Makedonije. Tom zgodom ta se delegacija redovito susretala sa sv. Ocem i posjećivala Državno Tajništvo i Tajništvo za jedinstvo kršćana, a redovito su bili gosti Hrvatskog papinskog zavoda sv. Jeronima u Rimu i Slovenskog papinskog zavoda "Slovenikuma".

Ovaj lijepi gest Društva makedonskih književnika naišao je na veoma pozitivni odjek u cijeloj makedonskoj javnosti. Sredstva informiranja dala su tom činu primjeren publicitet i veoma pozitivne ocjene, no na žalost taj čin je bio žestoko napadnut i ironiziran i ispolitiziran od dijela beogradskog tiska i njegova utjecajna kruga, što dakako ne mijenja ništa na plemenitoj gesti Društva književnika Makedonije, predstavlja lijep gest ekumenskog dijaloga na književnom polju.

LIK

JEZIK "SUBOTIČKIH NOVINA"

Neobični događaji prate naše življenje u Subotici. Mislimo da smo svi jednakopravni, to i mnogi odgovorni u gradu tvrde, ali, nažalost, činjenice ne potkrepljuju dovoljno istinitost ovakve tvrdnje. Možda vas iznenađuju ovakve izjave. Pogledajmo konkrentnosti koje potvrđuju ovu žalosnu istinu.

Već me ranijih godina čudilo: zašto su svi tekstovi "Subotičkih novina" na stranicama gdje su osmrtnice ili zahvale gotovo uvijek napisani ekavicom. Posljednjih godinu dana susreo sam se s više osoba koje su bile ogorčene što su im tekstovi prije objavljivanja bili "prevođeni". Njihovi originalni tekstovi bili su pisani ikavicom ili ijekavicom. Redakcija lista je bez pitanja tekst u potpunosti bez pogreške objavila u ekavici. Ljudi nisu znali kako reagirati. Mislili su da im je to učinjeno nenamjerno. Ali takvi stavovi redakcije "Subotičkih novina" postali su ustaljeni. Zar u "Subotičkim novinama" nema svatko pravo objaviti tekst na jeziku kojim govori? Koliko mi je poznato redakcija lista ne bi smjela samoinicijativno preinačiti tekst koji je stranka dala objaviti. "Subotičke novine" dobile su današnje ime tek 1956.god. a prethodno je punih 11 godina njihov naslov bio "Hrvatska riječ". Kao da su "Subotičke novine" zaboravile na svoje porijeklo. Što je još gore, tekstovi pisani ikavicom ili ijekavicom redovito se prevode na ekavicu: vjerojatno radi "lakšeg razumjevanja", a zanemaruje se kršenje temeljnih novinarskih etičkih načela.

Povodom jednog takvog namjernog mijenjanja teksta obratio sam se uredništvu "Subotičkih novina" i razgovarao sa odgovornim urednikom. On se ispričao. Tražio sam da se tekst osmrtnice ponovno objavi u originalu uz dodatnu ispriku u kojoj bi bilo jasno izražena pogreška uredništva. Urednik je nakon mučnog razgovora pristao, ali što se dogodilo! Tekst je ponovno objavljen, ali u prošlom vremenu, ne u sadašnjem - kako je glasio original - bez dodatne isprike. Urednik je našao razloga za ovakav postupak i prekršio zadanu riječ. Mudro su skriveni svi tragovi namjernog prekršaja. Zar se tako čuva i uzdiže ugled lista?

Franjo Ivanković

UZ BLAGDAN DUHOVA

- BUNJEVAČKE KRALJIČKE PISME -

Medju mnogim običajima, koji su bili neraskidivo vezani s narodnim životom Hrvata u Bačkoj, bile su kraljičke pisme.

Divojčice izmedju 10 i 15 godina u proliće, na blagdan D'ova (Duhova), četrdeseti dan posli Uskrsa, u grupi su išle sokakom, ili od kuće do kuće pivajući pisme. Divojčice su na glavi nosile krunu od cvića i narod ji je zvao "kraljice".

Možemo reći da su kraljičke pisme po svom izvoru vrlo stare još iz predkršćanskog vriemena. U to davno vrime divojke, okićene cvićem išle su od kuće do kuće i pivale, slaveći dolazak prolića, želeći mladima sriću u ljubavi, a ostalima zdravlje i blagostanje.

Duhovske "kraljice" Subotica oko 1918.

U kršćansko vrime narod je ovaj običaj vezao za prolitni blagdan D'ova (Duhova).

Ima u narodnom životu više takih običaja koji su vrlo stari iz predkršćanskog vriemena, ali su prenešeni u kršćanstvo i vezani su za pojedine blagdane kojima su najbliži po svojoj slikovitosti.

Kraljičke pisme su poznate i u drugim našim krajevima, ali u ovom kratkom prikazu prikazat ću kako su se pivale u Subotici. Tu se po prostranim predgradjima dugo njigovao ovaj narodni običaj, koji je narod volio i čuvao. Nestao je iza drugog svitskog rata. Tada su te lipe pisme nestale s naših sokaka pod uticajem novišvaćanja da su narodni običaji izraz narodne zaostalosti i primitivizma pa sve to treba što prije zaboraviti.

"Kraljice" su bile obučene u svečanu narodnu bunjevačku nošnju. Prvi dan D'ova (Duhova) imale su dugačku, šarenu, svilenu suknju i pregaču. Košulja je od bilog postava, a šlingovani su rukavi i obašva. Priko košulje su imale mider do pojasa, a bio je tamnije boje, skrojen od

kumaše, pliša ili svile, opšiven zlatnim portom (to jest zlatnom trakom) i zakopčan srebrnim kopčama.

Drugi dan D'ova (Duhova) "kraljice" su imale bilu šlingovanu suknju i bili šlingovan keceljac, a sve drugo bilo je isto kao prvog dana blagdana. Premda su bile ovako svečano obvučene, "kraljice" su oba dva dana išle bose.

Oko pojasa svezale su široku, svilenu, šarenu pantliku ("igrač") čiji dugački krajevi su visili sa strane.

Na glavi "kraljice" su nosile šarenu krunu od cvića koje je bilo načinjeno od kumaše, pliša, svile ili od drugog prikladnog materijala u raznim bojama. Ta kruna je dosta visoka, oko 25-30 cm. a zaokrugljenog i kupastog oblika. Na pridnjoj strani krune, medju cvićem bila je pričvršćena mala sveta slika ("prilika"), uramljena u caklo, a nakićena djerdanom. "Kraljice" su krunu pridržavale na glavi pomoću svilenih pantlika koje su držale rukama.

Tako nakićene divojčice narod je zvao "kraljice", a bilo je u grupi osam i išle su u paru dvi po dvi. Prve dvi cure su pridnjaci, a za njima su kraljica i diver, onda sabljari i puškar. Posljednje dvi cure su stražnjaci.

Sve cure u grupi bile su jednako obučene. Najvišlje su pridnjaci i stražnjaci, a kraljica je bila ona cura koja je najmanja i najmladja.

Ko je "kraljice" naučio pivati kraljičke pisme?

Starije žene, koje su znale te pisme, okupile su grupu cura i učile su ji pivati i sve što je trebalo za izvodjenje pisama.

Na blagdan D'ova (Duhova) "kraljice" su pivale prid crkvom posli velike mise i na sokaku u varoši prid grupama mladeži, a zatim su išle u svoj kraj u

predgradje da nastave pivanje. Bilo je više grupa "kraljica", ali pazile su da jedna drugoj ne smeta. Svaka grupa je pivala u svojoj okolini.

Široki sokaci u predgradjima Subotice orili su se toga dana od pisama. To je stvaralo svečano blagdansko raspoloženje i radost u duši. Sve do smiraja dana "kraljice" su neumorno išle od sokaka do sokaka i pivale. Ako je bilo kolo, ili se mladež skupila na čoši, njima su "kraljice" pivale pisme, koje su mladi volili slušati.

Ako je koja obitelj željela da im "kraljice" pivaju, domaćin ili domaćica su ji dočekali prid kućom na sokaku. Kad su "kraljice" stigle, izašli su svi članovi obitelji da čuju "kraljice" koje su pivale divojkama, momcima, drugaricama, braći, domaćinu, domaćici, di-di, nani i drugima po želji.

Ako su domaćini željeli, uveli su "kraljice" u avliju i pivale su prid kućom svima redom po želji.

U staro vrime "kraljice" su uveli u sobu da tamo pivaju. Poredale bi se nasrid sobe pod slime, jer slime je glavni dio kuće i sve drži. Ako se kraljičke pisme pivaju

pod slimenom, ta kuća će biti blagoslovljena, jer "kraljice" donose sriću i veselje.

Ako "kraljice" nisu stigle sve obaći svojom pismom prvi dan D'ova (Duhova), nastavile su drugi dan, u ponedjeljak.

Koje su vrste kraljičkih pisama?

Sve kraljičke pisme su spivane u šesteru, to jest u stihovima od šest slogova. Svaki stih se piva dva puta i kod ponavljanja dodaje se pripjev "Ljeljo". (To je zaziv boginje prolića i ljubavi.).

Prvu grupu kraljički pisama možemo nazvati koračnice, jer "kraljice" su ji pivale dok su išle sokakom. Te pisme imaju ritam koji odgovara koračnicama.

Druga grupa kraljičkih pisama su vesele pisme. Žele razveseliti slušaoce. Najčešće pivaju o ljubavi momka i divojke, ili se obraćaju drugim članovima obitelji. Melodija im je malo sporijeg ritma. Posebno je istaknuta melodioznost, a u glasu je naglašena blagost i nježnost.

Treću grupu čine žalonse kraljičke pisme, koje izazivaju niz pitanja kako su se našle među drugim kraljičkim pismama, jer se bitno od njih razlikuju po svom sadržaju i načinu izvođenja.

Kraljičke pisme u svom prvobitnom, najstarijem obliku imale su značenje da je grupa divojčica, posebno lipo obučena i s krunom na glavi, išla sokakom, ili od kuće do kuće i pismom su izražavale želju da svi dožive sriću i da kuća ima mir. Postojalo je narodno virovanje da "kraljice" svojom pismom donose svima sriću, osobito mladima.

Te kraljičke pisme imale su za cilj da razvesele slušaoce i zato iznenadjuje kako ima mnogo žalosnih kraljičkih pisama, koje najčešće pivaju o nesrići vojnika koji su pošli u rat, a nisu se nikada vratili. Takodjer pivaju o nesričnoj ljubavi mladi, ili o nesrići sirotana i sirotice. Te pisme imaju tužnu melodiju sporog ritma s posebno naglašenom tugom u glasu.

Zbog svega toga ostaje veliko pitanje kako su te žalosne pisme došle među vesele kraljičke pisme koje su slavile proliće sa željom da mladi dožive sreću u ljubavi, a svaka kuća mir i blagostanje.

Na kraju još pitanje: Kako su se izvodile kraljičke pisme?

Koračnice su "kraljice" pivale dok su išle sokakom dvi po dvi, u redu.

Kad su pivale vesele kraljičke pisme, "kraljice" su stale u dva reda i okrenile se jedna prema drugoj. Dok pivaju, pomalo pocupkuju i na pripjev "Ljeljo" malo većma cupnu i naklone se jedna prema drugoj i tada djerdan na kruni lupne po caklu svete slike pa kao pratnja melodiji daje ritam pismi.

Dok "kraljice" pivaju žalosne pisme stoje jedna prema drugoj u dva reda, ali ne cupkaju i ne naklone se na pripjev "Ljeljo". Pivaju lagacko tužnu melodiju i u ritmu pisme se njišu sa live na desnu stranu. Ove pisme su imale vrlo snažan dojam na nazočne, na sve su veoma dilovale, a izvodjene su samo na posebnu želju u kući, koju je zadesila velika nesrića i žalost.

Bunjevačke kraljičke pisme su bile veoma omiljene među slušaocima, a u sebi sadrže neizcrpni izvor lipote i duhovnog bogatstva narodne duše.

Zato bi bilo lipo da te pisme obnove naša kulturno-umjetnička društva u okviru svoji folklorni priredbi.

Ta obnova naše lipe tradicije sve bi obradovala.

Subotica, 15. 5. 1990.
Bela Gabrić

MI KOLU IDJEMO,

Mi kolu idjemo,
Mi kolu idjemo - Ljeljo
Kolo od nas biži,
Kolo od nas biži - Ljeljo
A što od nas biži,
A što od nas biži, Ljeljo
Da ga porobimo,
Da ga porobimo - Ljeljo
Već mu mi idjemo,
Već mu mi idjemo - Ljeljo
Da ga veselimo,
Da ga veselimo - Ljeljo

DVI SU DRUGE, NANE

Dvi su druge, nane,
Dvi su druge, nane - Ljeljo
Virno drugovale,
Virno drugovale - Ljeljo
U jednoj se, nane,
U jednoj se, nane, - Ljeljo
Vodi umivale,
Vodi umivale - Ljeljo
Tu su vodu, nane,
Tu su vodu, nane - Ljeljo
Pod bor salivale,
Pod bor salivale - Ljeljo
Kad je boru, nane
Kad je boru, nane - Ljeljo
Voda dodijala,
Voda dodijala, nane - Ljeljo
Ispod bora, nane,
Ispod bora, nane, - Ljeljo
Ništo progovara,
Ništo progovara - Ljeljo
"Jel' vi te dvi druge,
Jel' vi te dvi druge - Ljeljo
Virne rastavljajte,
Virne rastavljajte - Ljeljo
Jel' menekar mladog
Jel' menekar mladog - Ljeljo
Odvud izbavljajte,
Odvud izbavljajte - Ljeljo
Žavo j' bilo nani,
Žavo j' bilo nani - Ljeljo
Tog zelenog bora,
Tog zelenog bora - Ljeljo
Već rastavlja nana,
Već rastavlja nana - Ljeljo
Te dvi drugarice,
Te dvi drugarice - Ljeljo
Maru su udali,
Maru su udali - Ljeljo
'Di sunce izlazi,
'Di sunce izlazi - Ljeljo
Katu su udali,
Katu su udali - Ljeljo
'Di sunce zalazi,
'Di sunce zalazi - Ljeljo
Po zlatnoj se zvidzi,
Po zlatnoj se zvidzi - Ljeljo
Virno pozdravljale,
Virno pozdravljale - Ljeljo

(Odlomak)

(Ive Prčić: Bunjevačke narodne pisme, Subotica,
1939. 35 i 74 str.)

UMRO PREČ. G. IVAN VIZENTANER

U petak, 1. lipnja 1990. god. kapelan župe Presv. Trojstva, vlč. Vrecko Ferenc, javio nam je tužnu i neočekivanu vijest, da je umro preč. g. Ivan Vizentaner.

U trenutku dok svi intenzivnije molimo za duhovna zvanja i dok razmišljamo što učiniti da bi naša biskupija dobila što više dobrih i svetih svećenika, redovnika i redovnica, Gospodin je pozvao k sebi somborskog župnika - vrlog i dobrog svećenika, koji je, ljudski govoreći, mogao još dugo obavljati svoje pastirske dužnosti. No, Gospodin ima druge planove.

Preč. g. Ivan Vizentaner rodio se u Sonti, 20. rujna 1930. godine. Teološke studije završio je u Zagrebu (1949 - 1956.) Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1955. godine. Kapelansku službu vršio je u subotičkoj župi sv. Roka od 28. VII. 1956. - 13. VII. 1959., zatim je bio župnik u Vajskoj i Bođanima (13. VII. 1959. - 15. IX. 1969.). Nakon toga imenovan je župnikom u Bačkom Monoštoru, gdje ostaje do 25. VI. 1985. godine. Kad je 1985. godine u Somboru preminuo župnik Msgr. Ivan Juriga, na njegovo mjesto biskup Zvekanović je poslao g. Vizentanera. On je u Somboru, uz župničku dužnost, vršio i dužnost dekana, dijecezanskog konzultora i arhiprezbitera. Istovremeno je djelovao i u nekoliko biskupijskih vijeća.

Posljednji dan svoga života, nakon teške noći, započeo je uobičajeno: ispovijedanjem, sv. misom, te obavljanjem pobožnosti Srcu Isusovu, jer je toga dana bio prvi petak. Poslije doručka pošao je bolesnicima. Pozlilo mu je. Vratio se kući. I njegovo, već bolesno srce, nije izdržalo udar. Prestalo je kucati i pošlo na odmor k Srcu Isusovu, koje je on osobito ljubio i štovao. Neka mu Gospodin bude milosrdni i blagi Sudac i obilno ga nagradi za svaku žrtvu i dobro djelo koje je učinio, hodajući ovom zemljom, slijedeći Krista Gospodina.

SPROVOD U SOMBORU

Lijes sa pokojnikovim tijelom bilo je izloženo u somborskoj crkvi Presv. Trojstva, gdje su se župljani ove župe, kao i iz okolnih mjesta i župa u kojima je Pokojnik djelovao, skupljali na molitvu. Na kraju ih je bilo toliko da svi nisu mogli stati u prostranu crkvu.

Sprovod milog Pokojnika bio je u Somboru, dne 5. lipnja 1990. godine. U 15 sati bila je sv. misa zadušnica koju je predvodio subotički biskup Msgr. Ivan Penzeš, uz koncelebraciju većine svećenika Subotičke biskupije, a među koncelebrantima zapaženi su i Msgr. Ivan Došlin, rektor Bogoslovnog sjemeništa iz Zagreba, te redovnici koji djeluju u našoj biskupiji, kao i nekoliko svećenika iz Mađarske. Bili su prisutni i svi pravoslavni svećenici iz Sombora. Na početku Euharistije biskup je izrazio sućut Pokojnikovom bratu i rodacima, a sve prisutne pozvao je na molitvu za njegovu plemenitu dušu i za nova duhovna zvanja.

Prigodnu homiliju i oproštaj od Pokojnika održao je njegov kolega, preč. g. Blaško Dekanj, novosadski župnik. On je između ostalog rekao:

"... Kako je tužno i bolno odjekunula vijest u petak, na prvi petak, da je umro g. Vizentaner. Među prvima sam dobio ovu žalosnu vijest. Za mene je ona bila još žalosnija i potresnija, jer smo istoga dana, prije tridesetpet godina promaknuti u red svećeništva, jer mi je bio prijatelj i kolega. Spontano sam izgovorio riječi: "Pokoj vječni podaj mu Gospodine". O, tako iznenada; o, tako naglo. Kako, u kojim okolnostima i što se dogodilo? Infarkt. Takav je završetak i to je uzrok smrti mnogih svećenika. Kako i ne. Svećeništvo je žrtva koja izgara na oltaru života, služeći Bogu, Crkvi i ljudima. Za svećenika ne smije biti ništa teško, nikada u nevolji i uvijek spremno mora poći. Svakako da to traži velike napore i žrtve. A svećenik je ujedno i čovjek podložan svim poteškoćama koje tereti ovakav tempo

života... Umro je na radnom mjestu. Iza odslužene euharistijske žrtve u čast Srca Isusova pošao je kao djelatelj Božjih tajna, starima i bolesnima, da ih utješi, ohrabri, nahrani i okrijepi okrepom duhovne hrane, a sam nije imao nikoga u blizini da se potuži i zatraži efikasnu pomoć. Svećeništvo je dobrohotno i slobodno prihvaćena žrtva. Žrtva ovog konkretnog svećeničkog života završila je tako.

Nije žalio sebe. Već u svojim mladim svećeničkim danima službujući kao kapelan u Subotici u župi sv. Roka, kraj uzornog svećenika i župnika preč. g. Ivana Kujundžića ušao je u smisao svećeničkog služenja i svoje svećeništvo je shvatio ozbiljno i odgovorno. Odmah je našao svoj svećenički identitet. (...) Bio je dušobrižnik, župnik i domaćin. Otkrivao je klice svećeničkih zvanja zasadenih u tkivima mladića i brižljivo ih njegovao vodeći do oltara. Sada uzdignuta čela stupa pred Krista svećenika i daje račun o svojim svećeničkim nasljednicima, od kojih i sada trojica djeluju u našoj biskupiji. Kao župnik u Bačkom Monoštoru, utvrđuje kult i pobožnost prema majci Božjoj Fatimskoj. Majka Božja je i Majka svećenika. On, kao njen vjerni štovatelj promiče slavu i pobožnost prema Majci Božjoj diljem naše Biskupije. (...)

Ovaj ispraćaj na zadnji počinak dragog nam Pokojnika, neka bude odmah i poruka i zov mladićima koji će poći njegovim stopama i posvetiti se Bogu, Crkvi i narodu... I sada kada se molimo za pokoj duše dragog Pokojnika, neka bude upravljena i jedna molitva vječnom svećeniku Kristu Gospodinu, da po našim molitvama i suzama kojima pratimo ovog Pokojnika, Gospodin pošalje radnike u žetvu svoju...

Gospodine, budi mu blagi i milosrdni sudac, oprosti mu sve ljudske slabosti, koje je imao kao i svaki čovjek. Molimo, nagradi sve njegove napore i žrtve, kao i tiho podnesenu bolest koja ga je izjedala i ovako neočekivano istrigla i pozvala iz redova živih, da nađe svoj mir i vječni pokoj na Srcu božanskog Spasitelja i vječnog Svećenika kojem je bio vjerni sluga. Amen."

Poslije sv. Mise, slijedili su sprovodni obredi, koji su započeli u crkvi, a nastavljeni na groblju, ispred crkve sv. Križa. Na groblju se ispred mnoštva naroda od pokojnika oprostio član Pastoralnog vijeća župe Presv. Trojstva. On je u svom oproštajnom govoru naglasio Pokojnikov zauzeti rad na duhovnoj izgradnji njihove zajednice, naglasivši također i njegovu veliku brigu za održavanje crkava i crkvenih objekata.

Nakon pozdrava Gospi, koju je Pokojnik osobito štovao, pjesmom "Kraljice neba raduj se", članovi Pastoralnog vijeća ponijeli su tijelo milog Pokojnika u kriptu crkve sv. Križa i položili je u svećeničku grobnicu. Nakon toga su prisutni vjernici u mimohodu počastili grob svog župnika, moleći da mu Gospodin udijeli vječni mir i radost u svome Kraljevstvu.

A. A.

